

SAYI: 5
AĞUSTOS - EYLÜL
2026

EMEKLİ POSTASI

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ BÜLTENİDİR

NO TO NATO NATO'YA HAYIR

- EMEKLİLERİN BİRLİĞİ VE DAYANIŞMASI! / *Prof. Dr. Aziz Çelik*
- İKİ EYLÜL, İKİ DARBE / *Şöhret Baltaş*
- İLKAY AKKAYA İLE RÖPORTAJ / *Hatice Özbay*
- SAVAŞIN ZİRVESİNE KARŞI BARIŞIN ZİRVESİ / NO TO NATO/NATO'YA HAYIR! / *Armağan Öztuksavul*
- İZMİR EMEKLİLER ÇALIŞTAYI
- EMEKLİLERİN HUKUKİ STATÜSÜ VE ÖRGÜTLENME SORUNLARI / *Cemal Polat*
- MEZARDA EMEKLİLİK Mİ, MEZARDA DIŞ TEDAVİSİ Mİ? / *Ferhunde Köstenceli*
- ELLİ YAŞ VE ÜSTÜNDEKİ KİŞİLERDE GÖZ SORUNLARI / *Op. Dr. Figen Küçüksezer*

29.06. 2026 - Balıkesir/Gömeç

Türkiye İşçi Partisi Gömeç İlçe Örgütü'nün düzenlediği Behice Boran Belgeseli gösterimi, Nuri Bozyel Kültür Merkezi'nde yoğun katılımla gerçekleştirildi. Etkinlikte ilçe sekreteri Harun Tiftikçi'nin açılış konuşmasının ardından Gömeç Belediye Başkanı Melih Bağcı ve Türkiye İşçi Partisi Balıkesir İl Başkanı Baran Bakır katılımcılara seslendi. Büyük ilgi gören belgesel gösterimi, izleyicilerin uzun süreli alkışlarıyla sona erdi.

03.07.2026 - Balıkesir-Edremit/Akçay

Demokratik Türkiye ve emeklilerin insanca yaşam talepleriyle düzenlenen Emekli Sendikaları Platformu'nun basın açıklamasına Türkiye İşçi Partisi Emeklileri de dayanışma amacıyla katıldı.

Temmuz 2026 - Kocaeli

Türkiye İşçi Partisi Emeklileri, bileşeni oldukları Kocaeli Emek ve Demokrasi Platformu'nun NATO karşıtı basın açıklamasına katılarak dayanışma gösterdi.

Temmuz 2026 - İstanbul / Gaziosmanpaşa

TİP'li emekliler, Gaziosmanpaşa'da gerçekleştirdikleri bildiri dağıtımında emeklilerin insanca yaşam ve hak taleplerini yurttaşlarla paylaştı.

Temmuz 2026 - İzmir

TİP'li emekliler, yoğun katılım gösterdikleri NATO'ya Hayır Yürüyüşü'nün ardından Şirinyer'deki NATO binası önünde gerçekleştirilen basın açıklamasında yer aldı

Temmuz 2026 - Antalya

TİP'li emekliler, Tüm Emekliler Sendikası Antalya Şubesi'nin Attalos Meydanı'nda düzenlediği basın açıklamasına katılarak emeklilerin insanca yaşam talepleriyle dayanışma gösterdi.

İÇİNDEKİLER

HABERLER.....	2
TİP'Lİ EMEKLİLER	
BAŞYAZI	3
MERHABA - YAYIN KURULU	
AKADEMİSYEN GÖZÜYLE	4-5
EMEKLİLERİN BİRLİĞİ VE DAYANIŞMASI! - PROF. DR. AZİZ ÇELİK	
12 EYLÜL	6-7
İKİ EYLÜL, İKİ DARBE - ŞÖHRET BALTAŞ	
RÖPORTAJ.....	8-9
İLKAY AKKAYA İLE RÖPORTAJ - HATİCE ÖZBAY	
NO TO NATO.....	10-13
SAVAŞIN ZİRVESİNE KARŞI BARIŞIN ZİRVESİ / NO TO NATO/NATO'YA HAYIR! - ARMAĞAN ÖZTUKSAYUL.....	10-11
ULUSLARARASI ANTI-EMPERYALİST BARIŞ ZİRVESİ NO TO NATO İSTANBUL'DA YAPILDI.....	12-13
CALIŞTAY	14-16
İZMİR EMEKLİLER ÇALIŞTAYI	14
EMEKLİLERİN ORTAK GELECEĞİ ANKARA'DA TARTIŞILDI.....	15
HABER	16
BALIKESİR KÖRFEZİ'NDE BİR HAYALET DOLAŞIYOR	16
KÜLTÜR SANAT	17
YAŞAMIMIZDAN BİR KADİR İNANIR GEÇTİ - HATİCE ÖZBAY	
HUKUK	18
EMEKLİLERİN HUKUKİ STATÜSÜ VE ÖRGÜTLENME SORUNLARI - CEMAL POLAT	
SAĞLIK	19-21
MEZARDA EMEKLİLİK Mİ, MEZARDA DIŞ TEDAVİSİ Mİ? - FERHUNDE KÖSTENCELİ	19
ELLİ YAŞ VE ÜSTÜNDEKİ KİŞİLERDE GÖZ SORUNLARI - OP. DR. FİGEN KÜÇÜKSEZER	20-21
ŞİİR	21
AHMET TELLİ'NİN ARDINDAN - BURHAN KARACAN	21
KÜLTÜR SANAT	22-23
FİLM DÜNYASI / YAMAN ÖĞÜT	22
SAHAFA / MURAT YILDIRIM.....	23

EMEKLİ POSTASI KÜNYE

Sahibi: Türkiye İşçi Partisi

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Hadice Özbay

Adres: Caferağa Mh. General Asım Gündüz Cd.

Yeğiner Sitesi B Blok No: 37 Kat: 2 D: 4,

Kadıköy / İSTANBUL

Türü: Yaygın, süresiz, parti bülteni

Matbaa: Deren Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.

OSB Mah. Orkide Cad. No:9/Z Beylikdüzü / İstanbul

İletişim: editor@emeklipostasi.org

KATKIDA BULUNANLAR

Düzeltilmen: Hülya Key

Sayfa Tasarımı: Levent Dönmez, Yavuz Kaynar

MERHABA

YAYIN KURULU

Avrupa'yı ve ülkemizi kuşatan kavurucu sıcakların olumsuz etkilerini yaşadığımız bu günlerde dergimizin 5. sayısını sizlerle paylaşmanın sevincini yaşıyoruz. Valilikler, 10.00-16.00 saatleri arasında kronik rahatsızlığı olanlar ile yaşı ilerlemiş yurttaşları sokağa çıkma-maları konusunda uyarıyor. Uyarıyorlar da emeklinin yaşamak için çalışmak, çalışmak için de evden çıkmak zorunda olduğunu ısıktırıyorlar. Çalışmak zorunda kalan emekli için kalıcı, genel ve süren risk, kayıt dışılık ve güvencesizliktir.

Son sayımızdan bu yana dünya ve ülke siyasal gündemi ile emekli mücadelesi alanındaki gelişmeler yaz aylarını ziyadesiyle sıcak kıldı. Öncelikle ilk 6 aylık enflasyonun açıklanması ile SGK ve BAĞ-KUR emeklilerine %17,76, memur emeklilerine %13,52 enflasyon farkı verilmesi kesinleşti. Belirlenen bu orana "zam" değil "enflasyon farkı ödemesi" demek yerinde olacaktır. Mehmet Şimşek'in "dezenflasyonist" politikası her nedense her yılın aralık ve haziran ayında enflasyonun belini bükerek bu aylara ait enflasyonu %1'in altında açıklamakta. Enflasyonla mücadelede TÜİK mucizesi takdire şayan(!) bir şekilde devam ediyor.

7-8 Temmuz'da Ankara'da düzenlenen NATO zirvesi kuşkusuz siyasetin en önemli gündemi oldu. Öncesi ve sonrası ile genel olarak ülkemiz, özel olarak da sosyalist sol açısından önemli mücadele pratikleri ile gerçekleşen zirve; dünyadaki anti-emperyalist barış güçleri ile ilişkiler açısından yeni bir başlangıç ve ülkedeki anti-emperyalist, anti-faşist siyasal öznelerin güç ve eylem birliklerinin oluşmasına vesile oldu. Başta Ankara olmak üzere ülkenin her yerinde tüm yasaklamalar, gözaltı ve tutuklamalara rağmen protesto gösterileri yaygınlaştı, "NATO dağıtılsın, üsler kapatılsın" sloganı ile anti-emperyalist mücadele geleneği sürdürüldü. 4 Temmuz'da TİP'in İstanbul'da düzenlediği alternatif zirve ve gerçekleşen diğer eylem ve etkinliklerle ilgili haber ve yorumlara bu sayımızda geniş yer verdik.

21 Haziran'da Ankara'da Tüm Emeklilerin Sendikası 2017, DİSK Dev Emekli Sen ve Emekli Meclisleri Sendikasının ortaklaşa düzenlediği "Emeklilerin Ortak Geleceği" konulu çalıştayda; emekli alanında birleşik mücadele ve dayanışmayı odağına koyan yeni bir örgütlenme pratiği başlatıldı. Çalıştayın teması ile uyumlu olan Cemal Polat ve Prof. Aziz Çelik'in yazılarını Akademisyen Gözüyle ve Hukuk köşelerimizde yayınlarken çalıştay ile ilgili geniş bir habere de yer verdik. Sendikaların çatıda başlattıkları çalışmayı; öncelikle kendi örgüt birimlerinin olduğu bölge ve il çalıştayları ile tabanında pekiştirmesi ve sonrasında diğer emekli sendikalarının katılımını özendirerek yaygınlaştırması beklentisi ile olumlu buluyoruz. Kasım 2026'da TİP Emekli Bürosu tarafından düzenlenecek **2. Emekli Kurultayı**'na hazırlık sürecinde TİP İzmir Emekli Temsilciliği 17 Mayıs'ta bölgesel bir çalıştay gerçekleştirdi. 6. sayımızda alan örgütlenmesini; ekonomik-demokratik ve politik mücadele, sendika/parti ilişkileri bağlamında sorgulayan yazılara ağırlık vereceğiz. Böylelikle hem kurultayımıza yön vermeyi hem de alandaki örgütler arası hiyerarşi, ilişki ve çelişkiler konusundaki zihinsel bulanıklığı kısmen kaldırmayı hedefleyeceğiz.

Emekli Postası; yayın çizgisi, konu seçimi, içerik ve düzenli yayınlanma konularında örnek, umut ve keyif oldu; ses olmaya da devam edecek.

EMEKLİLERİN BİRLİĞİ VE DAYANIŞMASI!

PROF. DR. AZİZ ÇELİK

Türkiye'nin işçilerden sonra en büyük toplumsal grubu olan emeklilerin örgütlenmesi dağınık ve zayıf. AİHM ve AYM kararlarıyla sendika yolu büyük ölçüde tıkanırken asıl mesele örgütsel biçim ve yapay birleşmeler değil birleşik mücadeledir. Aşağıdan örülen ortak bir mücadele ve dayanışma esas alınmalı; emeklilerin ortak sesi olacak bir emekliler platformu veya birliği inşa edilmelidir.

Bilindiği gibi ülkemizdeki emekli hareketi bir yandan oldukça zayıf, öte yandan parçalı ve etkisi sınırlı. Üç emekli sendikası (Tüm Emeklilerin Sendikası, DİSK Dev Emekli-Sen ve Emekli Meclisleri Sendikası) 21 Haziran 2026'da Ankara'da bir çalıştayda bir araya gelerek ortak mücadele olanaklarını tartıştılar. Umuyorum bu oldukça geç ama anlamlı bir araya geliş, yeni katılımlarla emekli hareketini güçlendirir ve ortak mücadele yollarının bulunmasını sağlar.

Emeklilerin önemi

Türkiye'nin en büyük toplumsal gruplarından biri olan emekliler, nicel olarak işçilerden sonra en büyük toplumsal grup durumunda. Önemli bir bölümü, yaklaşık yüzde 65'i, yeniden işgücü piyasasına girdiği –yani ya çalıştığı ya da iş aradığı– için doğrudan işçi sınıfının bir parçası olarak da kabul edilebilir. İşgücü piyasasının dışında olsa bile bir yandan çalışmaya, bir yandan da yurttaş olmaya bağlı bir sosyal hak olan emeklilik hakkını kullandıkları için ortak bir sosyal grup niteliği taşıyorlar.

Mal ve hizmet üretiminde bulunan aktif bir sosyal sınıf olmasalar da çok önemli bir bölümü homojen ve düşük düzeydeki aylıklarla yaşamını sürdürmeye çalışan bir toplumsal grup niteliğindedir. Geniş anlamda işçi veya emekli sınıfının bir parçası durumundalar. Hatta düşük emekli aylıkları, düşük ücret ve kötü çalışma koşullarıyla yeniden proleterleştikleri bile söylenebilir.

Hak sahipleriyle birlikte 17 milyona ulaşan emekliler içinde yaşlılık aylığı alanların sayısı (çekirdek emeklilikler) 12,3 milyonu civarında. Yaşlılık aylığı alanlar içinde en büyük grubu ise 8,8 milyonla işçi emeklileri oluşturuyor.

Emekliler için yapılan kamu harcamaları veya bütçe transferleri (aylık ödemeleri ve sağlık harcamaları) gelirin ve servetin yeniden dağılımı üzerinde ciddi bir etkiye sahip. Emekliler için yapılan harcamaların düzeyi, bütçeye ve Gayri Safi Yurtiçi Hasılaya (GSYH) oranı kilit öneme sahip. Emekli refahının kilidi bu harcamalarda yatıyor. Dolayısıyla emekliler için yapılan harcamalar gelir bölüşümü açısından hayati öneme sahip. Emeklilere bütçeden ve GSYH'den daha az pay ayrılması hem emekli refahını düşürüyor hem de gelir eşitsizliğini derinleştiriyor.

Bu nedenle emeklilerin hem yasal düzenlemeler hem de bütçe harcamaları gibi kamu politikaları üzerinde söz sahibi olacak bir pazarlık ve etki gücüne erişmesi büyük önem taşıyor. Bunun da yolu kuşkusuz emeklilerin örgütlü ve sendikacı olmasıyla mümkün.

Emeklilerin örgütlenmesi

Emekliler çalışmaya bağlı hakları ve sosyal hakları kullanan bir toplumsal grup olmaları nedeniyle sendikal haklara sahipler. Sendikalar birer hak arama ve koruma örgütleri oldukları için emeklilerin sendikal haklara sahip olmaları her şeyden önce statüleri gereğidir. Öte yandan emeklilerin sendikalaşması örgütlenme hakkının bir parçası durumundadır. Pek çok uluslararası sözleşme sendika hakkını "herkes" için güvence altına almaktadır. O nedenle emeklilerin sendika hakkı tartışmasız bir haktır.

Bu hak, emeklilerin çalışma hayatı sırasında üye oldukları sendikalara üyeliklerinin devamını veya ayrı sendika kurmayı içerir. Dünyada yaygın uygulama, emeklilerin çalışırken üye oldukları sendikalara emekli olduklarında üyeliklerinin devamı yönündeyken bazı ülkelerde ayrı sendika veya örgütlenmeler de söz konusu olmaktadır.

Kuşkusuz emekliler aktif çalışma hayatı içinde olmadıkları için klasik sendikal hakların bir bölümünü kullanamazlar. Örneğin iş ilişkisinden kaynaklı bir toplu iş sözleşmesi veya grev hakkı emekliler için mümkün değildir. Ancak sendikal hakların önemli bir bölümü (grev dahil) toplu eylem başlığı altında toplanmaktadır. Emekliler sendikal örgütlülük yoluyla seslerini duyurma, kamu veya yerel makamlarla pazarlık etme, anlaşmalar yapma ve kamu harcamaları üzerinde söz sahibi olma haklarına sahiptir. Emekli örgütleri kendi üyelerinin çıkarları için toplu eylem (protesto, yürüyüş, miting ve boykot) düzenleyebilirler.

Çeşitli yollarla kamu politikaları üzerinde söz sahibi olabilirler. Örneğin Türkiye'de Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) Genel Kurulu ve Yönetim Kurulunda kurumdan aylık alanları temsil edenler bulunur. Bu temsilin başka alanlara genişletilmesi, örneğin bütçe yapım aşamasında, yerel yönetimler veya kamu görevlileri toplu pazarlığında emeklilerin temsili pekâlâ mümkündür.

Ancak ülkemizde emeklilerin sendikal örgütlülüğü konusunda ciddi engeller söz konusudur. Gerek 6356 gerekse 4688 sayılı sendikal yasalar –sınırlı hâller dışında– emeklilerin sendika üyeliğinin devamına olanak vermemektedir. Öte yandan emeklilerin sendika kurması konusunda bir yasak olmamasına rağmen açık bir Anayasal güvence olmaması gerekçesiyle emeklilerin sendika hakları sık sık ihlal edilmekte ve engellenmektedir. Gerek Anayasal bir yasağın yokluğu ve gerekse pek çok uluslararası sözleşme ve uygulamanın emeklilerin sendika hakkına cevaz vermesine rağmen maalesef emeklilerin sendikalaşması engellenmektedir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) 2018 tarihli Tüm Emekliler Sendikası/Türkiye (31846/08, 10/4/2018) kararı tam bir hayal kırıklığı oldu. AİHM dernek kurma hakkının örgütlenme hakkı olarak yeterli olduğuna karar vererek Emekli-Sen'in kapatılmasını hak ihlali olarak görmedi.

Bu kararın ardından Anayasa Mahkemesi (AYM) İkinci Bölümü oybirliği ile verdiği 2025 tarihli kararda (Emekliler Sendikası Başvurusu: 2022/2677) sendika kurma hakkını dar ve lafzi yorumlayarak AİHM'e paralel hareket etti ve emekliler için dernek kurma hakkının yeterli olduğuna karar verdi. Bu talihsiz kararlar emeklilerin sendikalaşması konusunda 30 yıldan fazla süredir devam eden hukuk yolunun önemli ölçüde tıkanması anlamına geliyor.

Halen emekli sendikaları kurulmakta ancak bunlara hızla kapatma davası açılmakta ve sonuçta kapatılmaktadır. Emeklilerin sendikalaşması konusunda gerek AYM üzerinden hak ihlali yolu ve gerekse AİHM üzerinde Anayasa'nın 90. maddesi yolu tıkanmış durumdadır. AİHM ve AYM'nin içtihat değiştirmesi zor ve uzun bir yoldur. Hukuk yolunun büyük ölçüde tıkanması yeni yollar bulunmasını zorunlu hâle getirmektedir.

Yeni yollar bulmak lazım

Toplumsal mücadelede örgüt bir araçtır. Örgüt biçimi ise zamana ve koşullara göre değişiklik gösterir. Emeklilerin sendika kurmasının öne teknik olarak tıkanmış olmakla birlikte örgütlenme yolunun kapatılması neredeyse imkânsızdır. Asıl mesele örgütsel biçim değil güçtür. Etkin bir güç olduğunuzda kullandığınız örgütsel formun önemi yoktur. Önceliği buna vermek ve örgütlü, kitlesel bir emekli hareketi olmayı ilk sıraya koymak lazım. Sendika işlevi gören ama farklı teknik-hukuki formlara sahip örgüt biçimleri pekâlâ mümkündür.

Sendika fikrinde ısrar etmek ancak koşullara göre farklı teknik formları kullanmak mümkündür. Kitlesel ve geniş bir güce sahip bir emekliler platformu, birliği veya federasyonu ile konfederasyonu neden sendikanın işlevlerini görmesin?

Sendikanın bir örgütsel form olarak diğerlerinden daha güçlü olduğu ve kapatılmasının zor olduğu, şu anda emekli sendikaları özelinde doğru değildir. Emekli sendikaları neredeyse otomatik olarak kapatılmaktadır. Emekli sendikalarının uygulamada sendikalar hukukundan yararlanmasına –üye, genel kurul, aidat, harcama– izin verilmemektedir.

Dahası, farklı mevzuata tabi örgütsel formların güce bağlı olarak sendika gibi davranması mümkündür. Kamuoyu karşısında sendika fikrini ve adını kullanmak ancak resmi ilişkileri başka bir mevzuat üzerinden sürdürmek mümkündür. Memurların sendika kurmasının açıkça yasak olduğu 1971 sonrasında sendika işlevi gören dernekler toplumsal mücadelenin önemli bir biçimiydi. Kimse TÖB-DER'in TÖS'ten daha etkisiz olduğunu söyleyemez. Aynı şekilde 1909 Tatil-i Eşgâl Kanunu'nun sendikalaşmayı yasakladığı alanlarda kurulan işçi cemiyetleri Türkiye'de sendikalaşmanın temelidir. Dolayısıyla örgüt formu tabu değildir. Esas olan toplumsal etki ve güçtür.

Emeklilerin birleşik mücadelesi

Hangi örgütsel formun tercih edileceği ilkesel değil pratik bir sorun olarak görülmelidir. Hangisi etkili bir güç yaratıyorsa o tercih edilmelidir. Yarın yasal bir düzenleme yapıldığında form değişikliği yapılabilir. Ancak unutmamak lazımdır ki emekli sendikaları ile klasik sendikalar arasındaki farklar emeklilerin sendika kurma hakkı güvence altında olduğunda da devam edecektir.

Asıl dikkati güç biriktirmeye vermek lazım. Bunun için

emekli örgütlenmesinin birliği ve dayanışması hayati öneme sahiptir. Hâlen çok sayıda emekli sendikası, derneği ve platformu bulunuyor. Bunların bir bölümü aynı kökten gelmesine ve aynı politikaları savunmasına rağmen farklı yapılar olarak faaliyet sürdürüyor. Bu mücadeleyi yürütenler büyük ölçüde 1978 kuşağı mensubu ve geçmişte sendikal mücadelenin aktif kadroları. Bu, bir yandan avantaj iken diğer yandan dezavantaj oluşturuyor. Başka zemlerdeki sorunlar ve ayrılıklar emekli örgütlenmesinde yeniden üretiliyor.

Oysa emeklilerin talepleri çok benzerdir. Talepler açısından esaslı farklar olduğunu söylemek zordur. Aynı örgütlerin daha çok siyasal ve kişisel nedenlere dayalı olduğunu söylemek mümkündür. Oysa sendika veya hak arama örgütü ve adı üzerinde siyasal bir yapı değildir. Dolayısıyla siyasal esaslara göre hareket etmesi mümkün değildir. Kişisel sebepler üzerinde durmaya bile değmez. Bunların aşlamıyor olması büyük zaafıdır.

O hâlde farklı örgütlerin birliği mümkün ve kaçınılmazdır. Ancak çeşitli tecrübelerden biliniyor ki kitlelerin iradesini yansıtmayan erken ve tepede birleşmeler istenen sonucu vermiyor. O nedenle farklı sendika, dernek vb. yapılar arasında örgütsel birliği zamanı gelmeden zorlamamak lazım. Bu birlik aşağıdan yukarıya bir talep hâlinde ortaya çıktığında kaçınılmaz olacaktır. Ancak erken doğum yarardan çok zarar getirebilir.

Farklı konulara odaklanmış sendika, dernek veya platformları bir yandan zenginlik olarak da görmek mümkündür. Önemli olan bunları bir arada tutacak bir ortak mücadele ve dayanışmadır. Örgütsel birleşmeden önce ortak mücadele ve dayanışmayı esas almak gerekir.

Bunun için emeklilerin taleplerini sadeleştirmek ve ortaklaştırmak ve bunları dayanışma içinde savunmak lazım. Doğru hedefler, doğru ve kararlı mücadele biçimleri ciddi bir etki yaratabilir. Madencilerin, depo işçilerinin ve özel okul öğretmenlerinin son zamanlardaki mücadelesinin yarattığı toplumsal etki ortada. Ne yapılması ve nasıl yapılması gerektiği konusunda çok sayıda deneyim var.

Öncelikle kamuoyuna seslenirken ve hükümetle muhatap olurken kakofoniye ortadan kaldıracak yollar bulmak lazım. Geçmişteki Emek Platformu'na benzer biçimde bir emekliler platformu veya birliği kurmak neden olmasın? Dönem sözcülüğü yoluyla kamuoyuna ve hükümete karşı tek ses olmak böylece mümkün olabilir. Zamanla bu platform daha güçlü bir örgütlenmeye birlik, federasyon veya konfederasyona evrilebilir.

Ortak talepler, ortak ses, ortak mücadele giderek ortak bir örgütsel çatıya yol açar zaten. Emeklilerin birliği ve dayanışmasını zoraki örgütsel formlara ve birleşmelere sıkıştırmak yerine herkesin kendini bir parçası hissedeceği yeni yollar bulmak gerek.

Hem demokrasi mücadelesinin hem de emeklilerin ortak bir sese ihtiyacı var. Geçmişte çalışanların ortak sesi olan Emek Platformunu emeklilerin ortak sesi olarak bir emekli örgütleri platformu veya birliği şeklinde yeniden inşa etmek neden olmasın? Bunun için ön yargısız ve ön koşulsuz bir ortak mücadele zemini oluşturmak, sendika, dernek, platform vb. oluşumları bir araya getirmek gerekiyor. Emeklilerin ortak sorunlarını ortak bir sese dönüştürme zamanı geldi de geçiyor.

İKİ EYLÜL, İKİ DARBE

ŞÖHRET BALTAS

Bir stadyum ne işe yarar? Futbol maçından, spor karşılaşmalarından, ulusal kutlamalardan, konser ve benzeri etkinliklerden başka neye?

Estadio Nacional de Chile, yani Şili Ulusal Stadyumu 1973'teki askeri cuntadan sonra tam üç ay süreyle siyasi tutuklular için toplama kampı olarak kullanıldı. 40 binden fazla tutuklu bu stadyumda toplandı; maçların oynandığı ana stadyuma erkek, yüzme havuzu bölümüne kadın tutuklular dolduruldu; soyunma odaları, tuvaletler sorgulama ve işkence için kullanıldı.

Devrimci müzisyen Victor Jara, bu stadyumda gördüğü işkence sonunda öldü. Stadyuma getirildiği andan itibaren şarkı söyledi, siyasi tutuklular gardiyanların ateş açma tehdidine rağmen ona eşlik ettiler. O anda bir subay "çözümü" buldu; emir verdi ve bir daha gitar çalamasın diye ellerini kırdılar. Gitar çalamadı ama Unidad Popular'ın şarkısını söylemeyi sürdürdü: Venceremos... Bir dipçikle kafasını parçaladılar ve ellerini kesip ibret olsun diye tribünlerin önüne astılar. Victor Jara'nın cesedi Santiago Mezarlığı yakınında bulundu.

Victor Jara, onurunu korumak için her şeyi göze alan binlerce insanın sembolü oldu.

**

Pamuk Yıldız, Mamak Cezaevi'nde siyasi tutuklulara uygulanan sistematik işkenceyi anlattığı "O Hep Aklımda" (Penta Yayınları, Kasım 2007, Ankara) adlı kitabında 90 günlük gözaltı ve işkenceden sonra henüz 18 yaşındayken başlayan cezaevi sürecini anlatıyordu. Kitabın ilk sözü şuydu: "Orada yaşarken ölen dostları, arkadaşları öldürülmüşken yaşayanları, iyileri, kötülerini hep aklımda tutacağım. Kendi kendimden uzaklaştığımı hissettiğim anda 'aklımda' diyeceğim."

Mamak İşkencehanesi'nin "kahramanı" Albay Raci Tetik idi; Diyarbakır Zindanı'nınki ise Yüzbaşı Esat Oktay Yıldırım. 12 Eylül işkencehaneleri arasında öne çıkan Mamak ve Diyarbakır, kazandığı "haklı şöhreti", bu iki işkencecinin akıl almaz yöntemlerine borçluydu. Ama işkence, sadece anılan cezaevlerinde kalmadı, ülkenin tümüne yayılarak karakol ve kışlaları aştı; okulları, Et ve Balık kurumu, Yol, Su, Elektrik Genel Müdürlüğü gibi devlet binalarını da kendi "uygulama" merkezlerine dönüştürdü. Onlarca kişi, bu merkezlerde soğukkanlı bir şekilde öldürüldü.

12 Eylül'ün bilinen bilançosuna göre; 650 bin kişi gözaltına alındı, 230 bin kişi yargılandı, cezaevlerinde 299 kişi yaşamını yitirdi, 171 kişinin işkenceden öldüğü belgelendi, 14 kişi açlık grevinde öldü, 517 kişiye idam cezası verildi ve bunlardan 50'si asıldı.

Bilinmeyen bilançoda ise, "kuşkuyla bir şekilde ölen" 144 kişi, "kaçarken vurulan" 16 kişi, "çatışmada ölen" 95 kişi, "doğal ölüm raporu" verilen 73 kişi, "intihar eden" 43 kişi, "kendini yakan" 4 kişi ve faili meçhuller var. Toplatılıp yakılan kitaplar, yurttaşlıktan çıkarılanlar, sakat bırakılan ve

kronik hasta edilenler, ruhundaki yaraları bir türlü iyi edemeyenler "ikinci dereceden" mağdur listesine dahil!

**

22 Ağustos 1973'te Hristiyan Demokratlar ile Muhafazakârların çoğunlukta olduğu Şili Meclisi, "Şili demokrasisinin yok edildiğini" söyleyerek sosyalist Allende'yi, "diktatörlük" kurmaya çalışmakla suçladı ve ordudan "gerkeni yapmasını" istedi. 11 Eylül 1973'te General Pinochet başkanlığındaki ordu yönetime el koydu. Allende'nin bulunduğu Başkanlık Sarayı bombalandı. Darbe sürecinde tam 3000 kişi öldürüldü; halkın "Caravana de la Muerte" (Ölüm Karavanı) adı verdiği araç şehir şehir gezip insanları avladı.

Allende'ye karşı muhalefetin güçlenmesi ve Pinochet adındaki piyondan bir başkan yaratılması, ABD'nin Fubelt Projesi'nin sonucuydu. Darbeden 25 yıl sonra yayınlanan belgelere göre ABD, 16 Ekim 1970 tarihli CIA raporu ile Şili'de darbe yapılması için gereken çalışmaların başlatılmasını emrediyor, Allende muhaliflerine 1 milyon dolar maddi yardım yapıyordu. Allende hükümetini siyasi olarak düşürme planı başarılı olmayınca, darbe hayata geçirilmişti. Başkan Nixon, darbenin başarıya ulaşmasından duyduğu mutluluğu dile getiriyor, ulusal güvenlik danışmanı Kissenger da "Mesele, Şilili seçmenlerin kararına bırakılabilecek kadar önemlidir" diyordu.

Pinochet, kendisi gibi sıradan bir askerden bir "başkan" yaratan ABD'ye borcunu, neo-liberal ekonomik modelin Latin Amerika'ya yerleştirilmesinde öncü rol oynayarak ödedi. Onun diktatörlüğü döneminde, işçi hakları yok edildi, sendika ve sol partiler yasadışı ilan edildi, bu toz duman arasında kamu kuruluşları özel sektöre komik bedellerle satıldı, serbest piyasa egemen hâle getirildi.

**

12 Eylül günü sabaha karşı, darbe haberini Başkan Jimmy Carter'a "Our boys did it" (Bizim çocuklar başardı) cümlesiyle veren CIA Türkiye Masası Şefi Paul Henze'in "boy"ları, yarattıkları karanlığın ardına ABD kaynaklı 24 Ocak politikalarını gizliyor, işveren sendikaları başkanı sevincini gizlemeye gerek görmeden "sıra bizde" diye ellerini ovuşturuyordu. 12 Eylül'den sonra ilan edilen sıkıyönetim ortamında yürürlüğe konan sendika düzeni ve özelleştirme programları "our boys" ile ABD arasındaki sıkı ilişkileri ortaya koymuyor muydu zaten?

Bütün sendikalar kapatıldı, yönetici ve üyeleri yıllar süren davalarda süründürüldü, grev ve toplu sözleşme hakkı yasadışı ilan edildi, kamu kurumları özelleştirme ihaleleriyle rant kapısı haline getirildi. Neo-liberalizmin Ortadoğu'daki kalelerinden biri, bütün bir ülkenin susturulması pahasına kuruldu.

**

Pinochet, 10 Aralık 2006'da kalp yetmezliğinden öldü. Yargılanmadan. Hakkında verilen ev hapsi kararından 503 gün sonra ellerindeki kanla ve ülke dışına kaçırdığı 24 milyon doların verilmeyen hesabıyla birlikte gömüldü. Polis, kanlı cunta liderinin ölümüyle sokaklara dökülen mu-

haliflerle onun yasını tutan gruplar arasındaki çatışmaya göz yaşartıcı gazla müdahale etti. Şili hükümeti, Pinochet için askeri tören yapılmasını ve bayrakların yarıya inmesini kabul etti.

★★

Türkiye’de 27 Mayıs 1995’te kayıp yakınlarının hesabını sormak üzere, her cumartesi günü Galatasaray Meydanı’nda oturmaya başladı Cumartesi Anneleri/İnsanları. Devlet tarafından kaybedilenlerin isimsiz, kimliksiz, mezarsız bırakılarak, toplumsal hafızadan silinmek istenmesine karşı çıktılar, çıkmaya devam ediyorlar. İstedikleri sadece “bir açıklama” değil, “devlet tarafından işlenen suçların” toplumsal bellekte yerini almasını istiyorlar. Her cumartesi, devletin dünden bugüne yuvarlanıp büyüyerek gelen suçluluğunu teşhir ediyorlar ve bu yüzden devlet onları göz önünden silmek istiyor.

★★

Şili’deki kayıplara karşı darbeden bir yıl sonra “Kayıp ve Gözaltında Tutulanların Yakınları Grubu-Agrupacion” kuruldu. Aileler 1976-77 yılları boyunca çocuklarının fotoğraflarını taşıyıp sokak gösterileri, açlık grevleri yaptılar. Cunta, tepkileri yumuşatmak için sahte bir af yasası gündeme getirdi. Bunun üzerine anneler, uzun bir açlık grevine başladılar. Cunta hükümeti, olayları araştıracağına dair söz verdi ancak bir hükümet yetkilisinin söylediği şu sözler bakış açısını özetliyordu: “Kayıplar, iç savaşın doğal sonucudur.”

1994’te Cementario General’de açılan granit anıtta dört binden fazla isim kazılıydı. Cunta döneminde öldürülenlerin isimleri... Bir de “desaparecidos”lar, yani cenazeleri ailelerine teslim edilmeyenler vardı anıtta. Anıtın bir yüzü, onlar için boş bırakılmıştı...

★★

Pinochet, iktidarı döneminde “hayat boyu senatörlük” unvanını kendi kendine vererek hukuki dokunulmazlık elde etmişti. 1998 yılında İspanyol yargıç Guzman’ın başvurusu üzerine İngiltere’de gözaltına alındı. 503 gün ev hapsinde tutuldu. Margaret Thatcher hükümeti, Falkland Savaşı’nda yardımları dokunan Pinochet’yi yargılamanın “ayıp” oldu-

ğunu söyleyerek onun tüm masraflarını karşıladı. Maliyeti, Thatcher’ın minnet duygularını aşınca Şili’ye geri gönderildi. Dokunulmazlığı kaldırılınca binlerce kayıp yakını umutlandı ancak “sağlık sorunları” gerekçe gösterilerek yargılanmaması sağlandı.

★★

Kenan Evren ve MGK’nın hayattaki son üyesi Tahsin Şahinkaya hakkında açılan dava, bütün itirazlara rağmen “insanlık suçu” değil, “darbe” üzerinden açıldı. Devlet katliam, kıyım, linç ve faili meçhullerle dolu geçmiş dosyaların “insanlık suçu” kapsamında ele alınabileceği ve zaman aşımı geçerli olmaksızın her dönem hesap sorulma yolunun açıldığı “riskini” gördü ve bu yolu kapattı. 1982 Anayasası’nın hâlen sürmekte olan maddeleri üzerinden açılan davada, darbe fiili, toplumsal arka planından ve sonuçlarından koparılarak ele alındı. Cunta, dokunulmazlık zırhı sağlayan cunta yasalarıyla yargılandı.

“Darbe nedeniyle gelir elde ettikleri konusunda kuvvetli şüphe olduğu” gerekçesiyle mal varlıklarına tedbir konulması talebi reddedildi; 12 Eylül döneminde işkence ve işkenceye bağlı ölümlerle ilgili şikâyetler, ana dosyadan ayrılarak işkencelerden muaf tutuldular; iç ve dış siyasi planlar dışarıda tutularak adeta kişisel darbe yapmışlar gibi 12 Eylül’ün bağlamı özellikle saklandı. Bu durumda yataklarında doğrulma zahmetine bile girmeden “İhtilali sadece bir başka ihtilal yargılar” diyen “paşalar” sizce de haklı değil mi?

Pinochet öldü. Onlar da. Hesap vermeden. Hesap verecekleri bir ihtilale yetişmeden “huzur” içinde dünyaya veda ettiler.

Büyük hesaplaşmaya daha çok var, biz işimize bakalım...

Devrimci müzisyen Victor Jara’nın sesinden tüm dünyada söylenen “Venceremos” marşını karekodu okutarak dinleyebilirsiniz.

İLKAY AKKAYA: ÜRETMENİN EMEKLİLİĞİ YOK!

RÖPORTAJ: HATİCE ÖZBAY

İlkay Akkaya ile yaklaşık otuz yıldır tanışıyoruz. Bu süreçte yalnızca şarkılarına değil; dostluklarına, yol arkadaşlıklarına, benim de yer aldığım mücadelelerine, yasaklara rağmen bir sanatçı olarak üretmekten vazgeçmediği, halkla kurduğu bağı hiç koparmadığı yaşamına da tanık olma şansım oldu.

Müzisyenler yaşlarını takvimlerden çok söyledikleri şarkılarla hesaplar. Kimi bir dönemin tanığı olur, kimi bir dönemin sesi... Bazıları ise hem tanığı hem de sesi olur. İlkay Akkaya onlardan biri.

Otuz sekiz yıldır aynı yerde duruyor. Aynı şarkıları söylemiyor belki ama aynı tarafta duruyor. Yasaklarla, iptallerle, görünmez kılma çabalarıyla mücadele etmekle geçen yıllara rağmen üretmeye, söylemeye ve hatırlatmaya devam ediyor.

Bu söyleşiyi yaparken amacımız yalnızca müzik yolculuğunu konuşmak değildi. Emekli Postası için asıl merak edilenin, yıllardır üreten bir sanatçının yaş almaya ve emekliliğe nasıl baktığıydı.

Bir noktada ona, "Müzisyen emekli olur mu?" diye sordum. Biraz düşündü ve şöyle dedi: "Sesiniz olmayabilir ama beste yapabilir, söz yazabilir yani üretmeye devam edebilirsiniz."

Belki de bu söyleşiyi en iyi anlatan cümle buydu. Çünkü bazı insanlar emekli olmaz; yalnızca üretme biçimleri değişir.

Söyleşi bittiğinde aklımda yine onun bir cümlesi kaldı: "Suyu havalandırıyor, çürümesini engelliyoruz."

Belki de bu yüzden insanlar yıllardır İlkay Akkaya'nın yalnızca şarkılarıyla değil, temsil ettiği hayatla da bağ kurmayı sürdürüyor.

İlkay Akkaya ile üretmek, yaş almak, dayanışma ve halkla kurulan bağ üzerine;

❑ **Emekli Postası için hazırladığımız bu söyleşiye cevabını en çok merak ettiğim soruyla başlamak istiyorum. Çünkü ben, hatırlamanın da bir direniş olduğuna inanıyorum. Bu yüzden ilk sorum şu: Müzisyen emekli olur mu? Ya da yıllardır üreten bir sanatçı için emeklilik ne ifade eder?**

Diyelim ki sesinle ilgili olanaklarını kaybettin. Yaşla birlikte bu olabilir. Ama beste yapabilirsin, söz yazabilirsin, müzik üretmeye devam edebilirsin. Müzisyenlikte emekliliğin nasıl bir şey olduğunu gerçekten bilmiyorum. Ben de bundan sonraki yıllarda onu deneyimleyeceğim sanıyorum. Sahne-

de olabildiğim sürece olurum. Sonrasında yine bu alanda emek verebilirim. Müzik böyle bir şey: Beste yapabilir, söz yazabilirsin. Zihinsel özelliklerini de koruyabilirsen üretmeye devam edebilirsin.

❑ **Sen emekli oldun mu?**

Emekli oldum. Ben şanslı olanlardanım. SGK emeklisiyim. Ama çalışmaya da devam ediyoruz. Bizim yine de müzisyenler olarak çeşitli örgütlenmelerimiz var. MESAM, MÜYORBİR gibi yapılar var. Belirli oranlarda haklarımız korunmaya çalışılıyor ama yeterli değil. Özellikle genç müzisyenler için...

❑ **Bu durumda genç müzisyenlere ya da müzisyen adaylarına neler söyledin?**

İçinde bulunduğumuz zaman yeni kuşak için çok zor. Çünkü teknolojinin olanakları çok genişledi ve bu alanda üretim yapan çok sayıda insan var. Çok geniş bir mecrada sesini duyurmaya çalışıyorsun. Sesini yukarıya çıkarabilmek, insanlarla buluşturabilmek her zamankinden daha zor.

Bir de yapay zekâ diye bir gerçeklik var. Bence o da başka bir yol açacak. 18. ve 19. yüzyıllarda sanayi devrimi sırasında işsizliğe, düşük ücretlere ve kötü çalışma koşullarına yol açan makineleri parçalayan işçi hareketinden söz edilir ya... Yeni gelen bir çağın karşısında duramazsınız. O çağ kendi üretim ilişkilerini, kendi hayatını yaratır ve dünya artık öyle bir yer olur. Biz de şimdi o geçişte tanıklık ediyoruz sanıyorum.

Burada genç arkadaşlarıma söyleyebileceğim şey şu olabilir: Çok zor bir alan burası. Fakat aynı zamanda en yalın duygularını, en samimi hâliyle paylaşabilirsen sana cennet gibi bir dünya sunan; sevginin en güzelini, dayanışmanın

en güzelini yaşatan bir alandır da aynı zamanda. Samimiyetlerini kaybetmemeye çalışsınlar. Sadece kalplerini dinleyerek yapsınlar sanatlarını.

❑ **Bu müzik yolculuğunun içinde kapatılan salonlar, yasaklanan konserler, sahne alamadığın dönemler oldu. Hiç vazgeçmeyi düşündüğün oldu mu? Bunları nasıl aştın?**

Vazgeçtiğim olmadı ama çok dibe çöktüğüm zamanlar oldu. Üzüldüğüm zamanlar da oldu. Orada da imdadıma yine şarkı yapmak yetti. İçimi şarkıyla döktüğümde tekrar aynı duruşa çok kısa sürede geldim. "Yol" şarkım mesela öyle bir dönemde yapılmıştır. Yol'u yazdığım dönem büyük bir yasak furasıyla boğuşuyorduk. Şarkının ikinci bölümünün sözlerini sevgili Mehmet Çetin yazdı. Aslında bu şarkı kendime yazdığım bir hatırlatma gibiydi. Kendimi güçsüz hissettiğim, içimde ölüme ve vedaya dair duyguların yoğunlaştığı bir dönemdi. İçimi o şarkıya döktüm. Her ne olursa olsun vazgeçmem. Bir de halkın sevgisi vardı. Onların beni sevmesi... Benim de onları çok sevmem. Çünkü o yıllar içinde biz bir aile olduk aslında. Evet, ben o anlamda çok şanslıyım.

❑ **Senin konserlerin doluyor. Şarkılarını bilen, Türkiye'nin her yerinden gelen geniş bir dinleyici kitlen var. Buna rağmen kültür-sanat alanında, özellikle de sermayenin hâkim olduğu odaklarda bir görünmez kılma çabası olduğu da görülüyor. Bu durumlar karşısında nasıl ayakta kalabildin?**

Kendi organizasyonlarımızı yaparak. Yapılan şeylerin karşısında bizim de elimizde birçok araç var. Ve onları en iyi şekilde, en kullanışlı biçimde değerlendirdiğiniz zaman o baği kesmeleri mümkün değil.

❑ **Hiçbir zaman tarafsız olmadın. Sahneden gündelik hayata kadar hep tarafını açıkça ortaya koydun. Bugünden dönüp baktığında bunu nasıl tanımlıyorsun?**

Evet, İlkay Akkaya olarak hiçbir zaman tarafsız olmadım. Hep tarafımı net olarak koydum. Haklıdan yana, ezilenden yana, eşitsizliğe uğrayandan yana, ötekileştirilenlerden yana oldum. İnsanın türcü bakışına kurban giden hayvanlardan yana oldum.

Çünkü doğada, bu dünyada var olan her şeyin; bir köpekten bir insana, bir kayadan denize, bir akarsuya kadar her şeyin var olma hakkı var. Ancak bu şekilde yaklaştığımız zaman insanlık aydınlık bir çağa ulaşabilir. Belki bu çok uzun yıllar sonra hayata geçecektir. Ben bir noktada yaşadıklarımızın geçeceğine inanıyorum. Oraya varana kadar biz belki bu mücadelenin sonuçlarını göremeyebiliriz. Ama ben şöyle düşünüyorum: "Suyu havalandırıyor çürümesini engelliyoruz."

❑ **Yaklaşık on yıldır Seferihisar'da bir köyde yaşıyorsun. Pek çok emeklinin hayalini kurduğu bir yaşam bu. Sen bu kararı nasıl aldın, sana neler kattı?**

Uzun yıllardan beri özlem duyduğum bir hayattı bu. Hayvanlarla ilgilenmek, doğayla daha iç içe olmak istiyordum. Son vardığımız noktada zaten köpekler üzerinden yürütülen katliamı da görüyoruz. Hayvana şiddetle toplumda kötülüğü besleme arasında bir ilişki olduğunu düşünüyorum. Benim gençliğimden beri, hatta kızım doğduğundan beri hayalim, hayvanlarla birlikte yaşayabileceğim bir yerde olmaktı. On yıl önce şartların artık uygun olduğuna karar

verdim ve böyle bir hayata geçtim. Şu an kendi yediğimi, içtiğimi büyük ölçüde kendim üretiyorum. Pazarla ilgili bağlarım büyük oranda kesildi. Yazlık sebzelerin de kışlık sebzelerin de dönemlerini biliyorum. Ekiyoruz, biçiyoruz. Bir yandan da hayvan kurtarmayla ilgili çalışmalarımız var. Orada kendimize küçük bir kolektif de kurduk. Hem yaşadığımız kentin sorunlarıyla ilgilenen hem de kendi içimizde dayanışmayı hayata geçiren bir çekirdek grup oluşturduk. Şu an güzel gidiyor.

❑ **Peki oraya sonradan yerleşenlerle köyde geçmişten beri yaşayan insanlar arasında nasıl bir ilişki var? Sen bunu nasıl deneyimledin?**

Aslında bulunduğumuz köydeki insanlarla sıcak ilişkiler var aramızda. Bütün komşularım birbirinden harika. Biraz benzerlerimizle bir araya gelmişiz diyebilirim. Bu açıdan da kendimi şanslı hissediyorum.

Tabii köy hayatını bütünüyle yaşadığımı iddia edemem. Yapabildiğim kadarını yapıyorum. Gerçek köylülerin ellerinden öpmek gerek, zor iş. Ben pul biberimi dahi yapıyorum mesela. Gücümün yettiği kadar üretiyorum. Ama gerçekten çok güzel bir hayat.

❑ **Türkiye'de emeklilerin yaşadığı sorunlar, aldıkları maaşlar ortada. Bugün birçok emeklinin aldığı maaş, bırakın insanca yaşamayı, temel ihtiyaçları bile karşılamaya yetmiyor. Türkiye'deki emeklinin sorunlarına nasıl bakıyorsun?**

İnsanlar kredi kartlarıyla yaşamlarını sürdürmeye çalışıyor. Çağımızın veresiye sistemi bu aslında. Ama bence önce başka bir şeyleri aşmamız gerekiyor.

Öyle bir düzen yerleştirmeye çalışıyorlar ki, yurttaşlık bilincinden uzaklaşıp sanki birer tebaaymız gibi yaklaşılması normalleştirmeye çalışıyorlar. Bunu aşmamız gerekiyor. Haklarımızı ve özgürlüklerimizi yeniden hatırlamamız gerekiyor.

❑ **Yalnız yaşayan yaşlı ve emekli insanların sayısı gide-rek artıyor. Bu insanların barınma sorunu çözülmeden, insanca yaşayabilecekleri koşullar yaratılmadan nasıl bir sosyal politika geliştirilebilir?**

Bir örnek vereceğim. Çorum'da bir cemevinde yaşlı bakım evi kurduklarını ve bunu yaygınlaştırmayı düşündüklerini söylediler. Belki bu kurumlar sorunu bütünüyle çözemeyecek. Çok büyük sayılarda insanı ağırlayabilecek kapasiteye ulaşamayabilir. Ama bence sosyal dayanışmayla kurumların bu alana da el atması gerekiyor. İhtiyaçlar ortada.

Demin de söyledim; yapılması gerekeni yaptığınız zaman kendinizi daha özgür hissediyorsunuz. Ama ülkenin o kadar yakıcı, o kadar reel politik gündemleri oluyor ki bütün enerjimizi bunlar tüketiyor. Yapmamız gerekenler gözden kaçıyor, erteleniyor.

Sürekli "Önce bunu çözelim, sonra ona bakarız." deniliyor. Ama belki de asıl temel mesele ertelediklerimiz. Önceliklerimizi değiştiriyor bu durum, mecburen. İktidarın yarattığı baskı ortamı da bunda etkili.

İlkay Akkaya'yla vedalaşırken, onu yine üretmeye, top-rağına, hayvanlarına, şarkılarına ve mücadelesine uğurladım. Sanırım "Üretmenin emekliliği yok," derken tam da bunu anlatıyordum.

SAVAŞIN ZİRVESİNE KARŞI BARIŞIN ZİRVESİ NO TO NATO/NATO'YA HAYIR!

ARMAĞAN ÖZTUKSAVUL

Emperyalist savaş örgütü NATO'nun liderler zirvesi, 7-8 Temmuz 2026'da Ankara'da toplandı. Aralarında Trump'ın da bulunduğu emperyalist temsilciler, yeni savaş planları ile halkların sağlığından, eğitiminden ve emekli aylıklarından kesilecek kaynakları silah tekellerine aktarmanın yeni takvimini Ankara'da onaylattı. Türkiye İşçi Partisi, **No To Nato** İnisiyatifi olarak İstanbul'da aynı netlikte şu yanıtı verdi: 4 Temmuz'da toplanan **Uluslararası Anti-Emperyalist Barış Zirvesi** ile dünya halklarının barış iradesini savaş ağalarının karşısına diktik.

SARAY REJİMİNİN ZİRVE MESAİSİ: YASAK, GÖZALTI, TUTUKLAMA, SINIR DIŞI, SANSÜR

Zirve, önümüze Saray Rejimi'nin baskılarını daha da arttırdığı bir dönemi getirdi. Ankara Valiliği, 28 Haziran'dan 10 Temmuz'a kadar tüm eylem, gösteri ve bildiri dağıtımını yasakladı. Ankara ile 11 ilde adeta sıkıyönetim ilan edildi. Zirve sırasında ve öncesinde yüzlerce kişi gözaltına alındı ve tutuklandı.

Yasaklar sokakla sınırlı kalmadı: 4 Temmuz'daki Barış Zirvesi'ne katılmak üzere gelen çok sayıda sosyalist ve barış savunucusu konuşun ülkeye girişi engellendi, sınır dışı edildi. Aralarında kampanya Instagram hesabının ve NoToNATO2026.org sitesinin de olduğu sayısız sosyal medya hesabı ve web sitesi, NATO karşıtı paylaşımları nedeniyle Türkiye'de yasaklandı. Saray rejimi, NATO liderlerine "turkuaz" halı sererken tüm ülkeyi bir açık cezaevi hâline getirdi.

NATO NEDİR, NEYİN ÖRGÜTÜDÜR?

Bugün savaşların, otoriterleşmenin askeri yüzü olarak görünen NATO, 1949'da "savunma ittifakı" adıyla kuruldu. Ancak gerçek amacı Sovyetler Birliği'ni ve sosyalist ülkeleri kuşatmak, dünyada yükselen işçi ve ulusal kurtuluş hareketlerini bastırmaktır. Türkiye'nin NATO'ya üyeliğinin bedeli de daha üye olmadan binlerce kilometre uzaktaki Kore savaşına gönderilen 15.000 asker ve orada kalan 724 asker cenazesi oldu.

NATO, kuruluşundan itibaren silahlarını önce kendi üyelerinin halklarına doğrulttu: Gladio benzeri literatürde kontrgerilla yapıları olarak anılan¹, "gizli ordular" kurdu, darbelerin önünü açtı. Türkiye bu tarihin en kanlı sayfalarını yaşadı. 1969 Kanlı Pazar, 1 Mayıs 1977 katliamı, 1978 Ma-

raş katliamı; hepsi de NATO kontrgerillasının halka açtığı savaşın ürünleridir.

1991'de Sovyetler Birliği dağıldığında NATO'nun kuruluş gerekçesi ortadan kalktı; ama örgüt dağılmak yerine genişledi. Yugoslavya'yı bombaladı, Afganistan'ı işgal edip enkaz bıraktı, Libya'yı parçaladı. "Önleyici savaş" doktrini ile küresel bir suç örgütü hâline geldi. Bugün Filistin'de soykırım² sürdüren İsrail'in ve İran'ı bombalayan ABD'nin arkasındaki askerî-siyasi merkez olarak Batı Asya'daki saldırganlığın göbeğinde duruyor. Kürecik Radar Üssü'nün NATO füze savunma sistemi içindeki işlevi ve İsrail'in güvenliğine dolaylı katkı sağladığı yönündeki tartışmalar akademik ve siyasal çevrelerde uzun süredir devam etmektedir.³İncirlik ise NATO'nun nükleer silahlarına ev sahipliği yapıyor.

Bugün NATO'nun genişlemesi dünyayı daha güvenli değil, daha kırılgan hâle getiriyor. Avrupa'dan Karadeniz'e, Baltık ülkelerinden Batı Asya'ya kadar askerî yığınak büyütülüyor. Nükleer silahlar yenileniyor, savaş uçakları ve füze sistemleri için yüz milyarlarca dolar harcanıyor.

Bu paranın kaynağı ise gökten inmiyor. İşçilerin, emekçilerin, emeklilerin ödediği vergilerden karşılanıyor.

NATO ANKARA ZİRVESİ'NDE NE KARARLAR ALINDI?

Zirvenin kapanışında NATO Genel Sekreteri Rutte'nin ağzından dökülen slogan her şeyi özetliyor: "NATO teslim ediyor" (NATO delivers). Doğru; ama kime teslim ettiğini biz söyleyelim: **Silah tekellerine.**

Alınan kararlar bunu açıkça ortaya koyuyor:

- Askerî harcamaların ulusal gelirin %5'ine çıkarılması hedefi artık uygulama aşamasına geçirildi. Avrupa'daki NATO ülkeleri ve Kanada, temel askerî harcamalarını yalnızca 2025 yılında 139 milyar dolar artırdı.
- Zirveyle iç içe düzenlenen Savunma Sanayii Forumu'nda 50 milyar doları aşan yeni silah satışı duyuruldu.
- Yakıt depolama ve boru hattı altyapısı için 27 milyar avro eklendi.
- Ukrayna'daki savaşın 2026 faturası olarak 70 milyar avro askerî yardım taahhüt edildi.

Rutte, bütün bu tabloya **"NATO 3.0"** adını veriyor. Bu,

militarizmin güncellenmiş, kurumsallaşmış, sanayi tekelle-riyle bütünleşmiş yeni bir evresi anlamına geliyor. Zirvede "sanayiye açılan NATO kapısı" adıyla silah şirketlerinin itti-fak karar mekanizmalarına doğrudan bağlanacağı bir me-kanizma bile kuruldu. Her NATO zirvesi, savaş sanayisine daha çok para akıtmak için onaylanan bir alışveriş listesi oluşturuyor.

SAVAŞA PARA VAR, EMEKLİYE YOK

Türkiye’de emekliye insanca yaşayabileceği bir aylık vermek söz konusu olduğunda "kaynak yok" deniyor. Bütçeden SGK’ye aktarılan pay, patronlara verilen teşvik dahil %20’lerden %13’lere geriledi, en düşük emekli ay-lığı aylık sınırının bile çok altında tutuluyor. Hastanelerde randevu bulunamıyor, ilaç katkı payları artıyor, milyonlarca emekli yeniden çalışmak zorunda kalıyor. Ama savaş uçak-larına, füzelere, askerî üslere sıra geldiğinde kaynak hemen bulunuyor. NATO’nun %5’lik harcama hedefi, sağlık, eği-tim, barınma ve emekli aylıkları için kullanılabilecek devasa bir kaynağın silah tekellerine aktarılması demektir. Her yeni silah siparişi, halkın sofrasından eksilen ekmek; yapılmayan bir okul, alınamayan bir hastane randevusu, artırılmayan bir emekli aylığıdır.

NO TO NATO: KAMPANYADAN ZİRVEYE

Türkiye İşçi Partisi’nin çağrısıyla kurulan **No to NATO İnişiyatifi**, NATO zirve takvimine karşı aylar öncesinden uluslararası bir mücadele hattı ördü. İlk büyük adım, 4 Ni-san’da (NATO’nun kuruluş yıldönümü) düzenlenen **Küre-sel Anti-Militarist Webinar** oldu. Otuzu aşkın ülkeden sol, sosyalist ve devrimci örgütlerin, akademisyenlerin ve barış aktivistlerinin katıldığı buluşmada, askerî harcamaların %5 artırılması dayatmasının sınıfsal anlamı açıkça ortaya kon-du. Emekçilerin yarattığı kaynakların silahlanmaya aktarı-lmasının, göçü, ırkçılığı ve aşırı sağ besleyen karşı-devrimci bir süreç olduğu tespiti yapıldı. Webinar, Ankara’daki em-peryalist zirveye karşı İstanbul’da bir **Halkların Barış Zirve-si** toplanması kararıyla sonuçlandı.

4 Temmuz’da, İstanbul Kadıköy’de toplanan **Uluslararası Anti-Emperyalist Barış Zirvesi**’nde Belçika’dan Yunanistan’a, Sırbistan’dan İsveç’e, Filistin topluluklarından ulus-lararası barış ağlarına kadar onlarca ülkeden parti, sendika ve hareket temsilcileri bir araya geldi. Üç panel ve bir fo-rumda emperyalizmin yeni yönelimleri, Batı Asya’daki sal-dırganlıkta NATO’nun rolü ve barış hareketini büyütmenin yolları tartışıldı. Zirve, NATO’nun Ankara gündemine karşı halkların alternatif gündemini ortaya çıkardı ve uluslararası mücadelenin ortak takvimini ilan etti.

Zirve sonucunda NATO’nun dağıtılması, askerî üslerin ka-patılması, nükleer silahların yok edilmesi, askerî bütçele-

rin sağlığa, eğitime ve insanca yaşama ayrılması talepleri öne çıktı. Emperyalizme karşı halkların dayanışmasının büyütülmesi çağrısı yapıldı. Balkanlarda bir Antiemperya-list Barış Konferansı toplama kararı alındı.

1968’DEN 2026’YA: BU TOPRAKLAR NATO’YA TESLİM EDİLMEYECEK

Türkiye’nin anti-emperyalist damarı köklüdür. 1968’de ABD 6. Filo’sunun askerlerini denize döken ve 1969’da Komer’in arabasını yakan gençlikten, 1970’lerdeki Türkiye Barış Derneği’ne ve 2004 NATO zirvesinde İstanbul’da sokağa dökülenlere kadar uzun bir mücadele geleneğinin mirası vardır. 2004’te olduğu gibi 2026’da da bütün baskılara rağ-men İstanbul ve Ankara başta olmak üzere birçok şehirde binlerce kişi yürüdü. Sokaklar "Katil NATO, işbirlikçi AKP" haykırışlarıyla inledi. Polis müdahalesi ve gözaltılar oldu. Ama irade kırılmadı. Bu kez aynı zamanda yapılan uluslara-rası zirveyle, mücadele yeni bir evreye yükseldi.

Bizim açımızdan NATO’ya karşı mücadele elbette bir dış politika tartışmasıyla sınırlı olarak görülemez. Silahlanmaya akan her lira, emeklinin aylığından, hastanın ilacından, öğ-rencinin yurdundan kesilmektedir. Savaş bütçesi büyüdük-çe sofralar küçülüyor, devlet çıplak bir savaş devleti hâline geliyor. Bu yüzden "Savaşa değil emekliye bütçe" talebi ile "NATO’ya Hayır" şiarı aynı mücadelenin iki cümlesidir, sınıf mücadelesinin ta kendisidir.

NATO Ankara Zirvesi bitti ama silahlanma takvimi önümüz-deki on yıla yayılıyor. Demek ki bizlerin de mücadelesi bit-medi, NATO feshedilene, tüm üsler kapatılana, savaş har-camaları emekçilerin ve emeklilerin ihtiyaçlarına aktarılana kadar büyüyecek. Durmak yok, emperyalist zirve-lerin karşısına halkların zirvelerini, savaş bütçelerinin karşı-sına insanca yaşam taleplerini, kutuplaşma ve militarizmin karşısına halkların kardeşliğini koymaya devam!

NATO savaş, ölüm ve yıkım demektir. Barış ise örgütlü halkların eseri olacaktır.

NATO’YA HAYIR! NO TO NATO!

Web: notonato2026.org

Kaynakça

- 1 TBMM Susurluk Araştırma Komisyonu Raporu (1997).
- 2 Uluslararası Adalet Divanı’nın (UAD) Güney Afrika’nın başvurusu üzerine verdiği ihtiyati tedbir kararları ile BM raporörlerin ve çeşitli uluslararası kuruluşların değerlendirmeleri.
- 3 Kürecik’te konuşlu AN/TPY-2 erken uyarı radarı, NATO’nun Avrupa Aşamalı Uyarlanabilir Füze Savunma Sistemi’nin (European Phased Adaptive Approach-EPA) bir parçası olarak balistik füze erken uyarısı amacıyla kullanılmaktadır. https://www.mfa.gov.tr/a_20_-20-july-2014_-statement-of-the-spokesperson-of-the-ministry-of-foreign-affairs-in-response-to-a-question-regarding-the-reports-in-the-press-related-to-kurecik-radar-base.en.mfa

ULUSLARARASI ANTİ-EMPERYALİST BARİŞ ZİRVESİ NO TO NATO İSTANBUL'DA YAPILDI

EMEKLİ POSTASI HABER MERKEZİ

Türkiye İşçi Partisi'nin (TİP) girişimiyle oluşturulan No to NATO Türkiye İnisiyatifi tarafından düzenlenen Uluslararası Anti-Emperyalist Barış Zirvesi, 4 Temmuz 2026 Cumartesi günü İstanbul Kadıköy'de gerçekleştirildi. Zirve, 7-8 Temmuz tarihlerinde Ankara'da yapılan NATO Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi öncesinde çeşitli ülkelerden sosyalist partiler, demokratik kitle örgütleri ve barış hareketi temsilcilerini bir araya getirdi.^{1,2,3}

Zirvenin açılış konuşmasını TİP Genel Başkanı Erkan Baş yaptı. Baş, NATO Zirvesi öncesindeki gözettileri, toplantı ve gösterilere getirilen sınırlamaları ve İstanbul'daki buluşmaya katılmak üzere Türkiye'ye gelen yabancı temsilcilerin sınır dışı edilmesini eleştirerek uluslararası barış hareketinin ortak mücadelesinin büyütülmesi gerektiğini söyledi. "Uluslararası kara ittifaka karşı dünyanın dört bir yanından devrimcilerin, sosyalistlerin ve barışseverlerin ortak mücadelesini büyütmenin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha görüyoruz" diyen Baş, NATO'nun tarihini Türkiye'nin Kore Savaşı'na asker göndermesiyle başlayan üyelik süreci

ci üzerinden değerlendirdi. Ankara'daki NATO Zirvesi'ne ilişkin ise "Türkiye emekçilerinin bu zirveden kendi lehlerine en küçük bir beklentileri yoktur," ifadesini kullandı.⁴

No to NATO'ya Yunanistan, Belçika, Almanya, Finlandiya, Hollanda, Avusturya, İsveç, Macaristan ve Sırbistan'dan sosyalist partiler ile barış örgütleri temsilci gönderdi. Filitin Halk Kurtuluş Cephesi, Democracy in Europe Movement 2025 (DiEM25), Peace Collective, Dördüncü Enternasyonal, Uluslararası Barış Bürosu, No to NATO Network ve Women's International League for Peace & Freedom (WILPF) de katkı sunan kurumlar arasında yer aldı. Türkiye'den TİP ile İşçi Demokrasisi Partisi katıldı. Brezilya'dan Movimento Esquerda Socialista ve Partido Socialismo e Liberdade (PSOL-MES) temsilcisi ise İstanbul'a gelemedi; kurumun destek mesajı toplantıda okundu.²

No To Nato'da NATO'nun genişleme stratejileri, askerî harcamalar, silahlanma yarışı, bölgesel savaşlar ve uluslararası savaş karşıtı hareketin örgütlenmesi ele alındı. Katılımcılar kendi ülkelerindeki deneyimlerini paylaştı.

Paneller ve forumun ardından tamamlanan zirvede, sonuç deklarasyonunun uluslararası katılımcıların katkılarıyla son hâline getirilerek kamuoyuna açıklandı.^{1,2}

TİP'in açıklamasına göre, zirveye katılmak üzere 3 Temmuz'da İstanbul'a gelen bazı yabancı temsilcilerin Türkiye'ye girişine izin verilmedi. 5 Temmuz tarihli açıklamada Almanya'dan Uluslararası Barış Bürosu temsilcisi Sean Conner, İtalya'dan Fronte Popolare temsilcisi Alessio Arena, Almanya'dan SOL temsilcisi Chiara Stenger, Die Linke temsilcileri Stella Marie Tielker, Christoph Farwig ve Jan Runge ile Finlandiya Antimilitarist İşçi Hareketi temsilcisi Sippo Kähmi'nin ülkeye girişlerinin engellendiği belirtildi. Aynı açıklamada No to NATO kampanyasının internet sitesi ile sosyal medya hesaplarına Türkiye'den erişimin de engellendiği bildirildi.^{2,3}

No to NATO kampanyası kapsamında Ankara, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Antalya, Adana, Samsun ve Çanakkale'de yürüyüşler ile basın açıklamaları düzenlendi. Ankara'daki 5 Temmuz yürüyüşüne polis müdahale etti; sonraki adli süreçte bu eylem nedeniyle 139 kişinin gözaltına alındığı bildirildi. İstanbul ve Ankara'da düzenlenen diğer NATO karşıtı protestolarda da çok sayıda kişi gözaltına alındı.⁵

NATO Zirvesi Ankara'da toplandı

36.NATO Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi, 7-8 Temmuz 2026 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirildi. Zirveye NATO üyesi 32 ülkenin devlet ve hükümet başkanlarının yanı sıra davetli liderler, yaklaşık 100 bakan, üst düzey diplomatlar ve uluslararası kuruluş temsilcileri katıldı. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı daha sonra Ankara'da toplam 4 bin 800 davetlinin ağırlandığını açıkladı.⁶

Zirve öncesinde Ankara Valiliği güvenlik ve ulaşım ile ilişkin kapsamlı tedbirler açıkladı. Hazırlıklar için kamuoyuna yansıyan harcama 11 milyar 579 milyon 319 bin liraya ulaştı. Bu tutar yaklaşık 250 milyon dolara, başka bir ifadeyle en düşük emekli aylığı üzerinden yaklaşık 579 bin emeklinin bir aylık maaşına karşılık geliyor.⁷

Zirve günlerinde NATO karşıtı protestolar da sürdü. Ankara'daki protestolarda TİP, Halkevleri, Devrim Partisi ve farklı örgütlerden katılımcılar gözaltına alındı.⁵

No to NATO Zirvesi'nde kabul edilen deklarasyonda, NATO'nun bir "savunma ittifakı" değil, dış müdahalelerin, askeri tahakkümün, işgallerin, darbelerin ve silahlanma yarışının başlıca aracı olduğu savunuldu. Bildirgede savaş politikalarının kamu kaynaklarını silahlanmaya yönelttiği, bunun emekçiler, kadınlar ve gençler üzerindeki ekonomik ve toplumsal yükü ağırlaştırdığı ifade edildi. Filistin halkıyla dayanışma çağrısı yapılan metinde, İsrail'e silah ambargosu uygulanması, NATO üslerinin kapatılması ve askeri harcamaların sağlık, eğitim ve sosyal haklara ayrılması istendi. Deklarasyonda ayrıca Kasım 2026'da Antalya'da düzenlenecek Conference of the Parties (COP31) sürecinde ortak mücadele yürütülmesi, Porto Riko ve Arjantin'de planlanan antifaşist konferansların desteklenmesi ve Balkanlar'da yeni bir Anti-Emperyalist ve Antifaşist Konferans hazırlanması kararı da yer aldı.²

Kaynaklar

- 1 Türkiye İşçi Partisi, "4 Temmuz'da Uluslararası Anti-Emperyalist Barış Zirvesi'ne ev sahipliği yapacağız", 15 Mayıs 2026.
- 2 Türkiye İşçi Partisi, "Uluslararası Anti-Emperyalist Barış Zirvesi'ne ev sahipliği yaptık", 5 Temmuz 2026.
- 3 T24, "TİP: Uluslararası Anti-Emperyalist Barış Zirvesi'ne katılmak için Türkiye'ye gelen yabancı konuklar sınır dışı edildi", 3 Temmuz 2026.
- 4 ANKA Haber Ajansı, Erkan Baş'ın Uluslararası Anti-Emperyalist Barış Zirvesi açılış konuşması, 4 Temmuz 2026.
- 5 Bianet ve ANKA Haber Ajansı, NATO Zirvesi öncesi ve sırasında düzenlenen protestolar ile gözaltılara ilişkin haberler, 6-9 Temmuz 2026.
- 6 Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, NATO Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'ne ilişkin açıklamalar, Haziran-Temmuz 2026.
- 7 Sözcü ve T24, NATO Zirvesi hazırlıkları kapsamında yapılan kamu harcamalarına ilişkin haberler, Haziran 2026.

İZMİR EMEKLİLER ÇALIŞTAYI

EMEKLİ POSTASI HABER MERKEZİ

Türkiye İşçi Partisi'nin İzmir'de 17 Mayıs 2026 tarihinde düzenlediği İzmir Emekliler Çalıştayı, farklı emekli örgütlerinin temsilcilerini bir araya getirdi. 2026 Kasım ayında yapılacak **2. TİP'li Emekliler Kurultayı** öncesinde düzenlenen çalıştay iki oturum halinde gerçekleştirildi.

Çalıştayın açılış konuşmasını, ev sahibi sıfatıyla Türkiye İşçi Partisi İzmir Emekliler Temsilcisi Gürbüz Karaelmas yaptı. Karaelmas, sermaye sınıfı ve saray rejiminin emeklileri "gereksiz yaşlılar topluluğu" olarak gördüğünü söyledi. Emeklilerin haklarını koruyup geliştirebilmesi için örgütlenmesi gerektiğini belirten Karaelmas, emekliliğin yalnızca maddi yoksunluk yaratmadığını, aynı zamanda insanların emekli olmasına karşı çalışmak zorunda bıraktığı bir döneme dönüştüğünü ifade etti.

Kahvehanelerde zaman geçiren emeklilerin de örgütlü mücadelenin bir parçası hâline gelmesi gerektiğini belirten Karaelmas, emeklilik sistemine ilişkin değerlendirmelerde de bulundu. Devletin emekli primlerine katkı oranının yüzde 25 olduğunu, bunun yüzde 35'e çıkarılması gerektiğini söyleyen Karaelmas, SGK'nın prim gelirlerinin artırılması için kayıt dışı istihdamın önlenmesi ve prime esas kazancın yükseltilmesi gerektiğini ifade etti. Bütçedeki faiz ödemelerine dikkat çeken Karaelmas, emekli maaşlarının düşük tutulmasının bir kaynak yetersizliği değil, siyasi tercih olduğunu söyledi.

Çalıştayda söz alan EYT Federasyonu İzmir Temsilcisi Tuba Oral, emeklilerin açlık sınırının altında yaşamaya mahkûm edildiğini belirtti. Oral, kök ayılığın yükseltilmesi, intibak yasasının çıkarılması, aylık bağlama oranının artırılması ve kısmi emeklilik mağduriyetinin giderilmesi taleplerini sıraladı. Kadınların doğum borçlanmasına ilişkin düzenleme yapılmasını isteyen Oral, "Sadaka değil, alın terimizin karşılığı istiyoruz," dedi.

İzmir Emekli ve Emekçiler Derneği adına konuşan Alaattin Küsmüş, emeklilerin ortak taleplerde birleşmesine karşı örgütlü mücadelenin aynı ölçüde sağlanamadığını

söyledi. Emekli örgütleri ve bileşenlerinin sayısının artmasını, mücadelenin birlikte yürütülmesini istediklerini belirten Küsmüş, kurumların bağımsızlığını koruyarak ortak hareket etmesinin önemine değindi. Devletin kendi alacaklarına uyguladığı faiz oranı ile yurttaşın borçlanırken karşılaştığı faiz oranları arasındaki farka dikkat çeken Küsmüş, ortak mücadeleyi güçlendirmek için farklılıkların değil ortak taleplerin öne çıkarılması gerektiğini ifade etti.

2021 Tüm Emekli-Sen adına konuşan Ayşe Ekşioğlu, emekli aylıklarının gerçek enflasyon oranlarına göre düzenlenmesini, en düşük emekli maaşının en düşük memur maaşıyla eşitlenmesini ve emekli sendikalarına yasal statü kazandırılmasını istedi. Ekşioğlu ayrıca EYT mağduriyetlerinin giderilmesi, SGK sisteminin yeniden düzenlenmesi, ulaşım, bakım ve barınma gibi sosyal hakların genişletilmesine yönelik önerilerini paylaştı.

Birleşik Emekliler Sendikası adına konuşan Yavuz Karagöz, emekli örgütleri arasındaki ayrışmanın hak mücadelesini zayıflattığını söyledi. Farklı sendikaların bağımsızlıklarını koruyarak ortak mücadelede buluşması gerektiğini belirten Karagöz, tüm emekli örgütlerini İzmir Emekliler Platformu çatısı altında birlikte mücadele etmeye çağırdı.

DİSK Emekli-Sen adına konuşan Şengül Yanar, emeklilerin yaşadığı yoksullaşmanın siyasal tercihlerin sonucu olduğunu söyledi. Emeklilerin haklarını koruyabilmesi için birleşik mücadelenin güçlendirilmesi gerektiğini ifade etti.

Karşıyaka Emekliler Platformu adına konuşan Gökşan Ataman, platform çalışmalarını parti kimliklerinden bağımsız olarak emekli kimliği altında yürüttüklerini söyledi. Karşıyaka'da başlatılan ortak mücadelenin başka kentlere de yayılmasını istediklerini belirten Ataman, emekli örgütleri arasındaki ayrışmanın sona ermesi çağrısında bulundu.

Türkiye İşçi Partisi Karşıyaka Emekli Temsilcisi Tarık Karayel, geçen yıl düzenlenen 1. Emekli Kurultayı'nda yerel çalıştaylar yapılması kararı alındığını, Ankara ve Kocaeli'nin ardından İzmir'de gerçekleştirilen çalıştayın da Kasım ayında yapılacak 2. Emekli Kurultayı'na hazırlık amacı taşıdığını söyledi.

Karayel, emekliliğin dinlenme değil dışlanma dönemine dönüştüğünü belirterek, sağlık hizmetlerine erişim, temel ihtiyaçlar ve düşük emekli maaşlarının emeklileri toplumsal yaşamın dışına ittiğini ifade etti. Çalışmak zorunda bırakılan emeklilerin yeni bir sömür sistemiyle karşı karşıya olduğunu söyleyen Karayel, emekli platformları ve emekli evlerinin oluşturulması çağrısında bulundu.

Çalıştayın ikinci oturumunda söz alan **Türkiye İşçi Partisi Menemen İlçe Başkanı İsmail Çelik**, parti amblemindeki çark ve başak simgelerine değinerek tarımın emekli mücadelesinden ayrı düşünülemeyeceğini söyledi. Çiftçilerin önemli bölümünün emekli olduğunu belirten Çelik, tarımda tekelleşmenin üretimi olumsuz etkilediğini ifade etti. Köy Enstitülerinin kapatılmasıyla birlikte genç kuşakların tarımdan uzaklaştığını söyleyen Çelik, gerçekçi kooperatif modellerinin oluşturulması ve tarım politikalarının sağlıklı verilerle planlanması gerektiğini dile getirdi.

Türkiye İşçi Partisi Karşıyaka Üyesi Bilgehan Oğuz,

emeklilerin ortak bir platform altında örgütlenmesinin önemine değindi. Emek mücadelesinin ortak bir çerçevede yürütülmesi gerektiğini söyledi.

Türkiye İşçi Partisi Bornova İlçe Üyesi Ayşe Hanım, farklı ülkelerde yaşlı kooperatiflerinin başarılı örneklerinin bulunduğunu belirterek, Türkiye’de de benzer oluşumların hayata geçirilmesi gerektiğini söyledi.

İkinci oturumda yeniden söz alan **Türkiye İşçi Partisi Karşıyaka Emekli Temsilcisi Tarık Karayel**, emeklilerin barınma gibi ortak sorunları üzerinden çalışma yürütülmesini önerdi. Kasım ayında yapılacak 2. Emekli Kurultayı hazırlıklarına başlanması gerektiğini belirten Karayel’in, yürütme kurulunun daha sık toplanmasının yararlı olacağını ifade etmesinin ardından çalıştay sonlandı.

Çalıştaya yaklaşık 60 kişi katıldı. Kasım ayında yapılacak 2. Emekli Kurultayı hazırlıkları kapsamında düzenlenen çalıştayda dile getirilen önerilerin değerlendirilerek kurultaya rapor olarak sunulacağı bildirildi.

EMEKLİLERİN ORTAK GELECEĞİ ANKARA'DA TARTIŞILDI

EMEKLİ POSTASI HABER MERKEZİ

Ankara’da 21 Haziran’da düzenlenen **“Emeklilerin Ortak Geleceğini Tartışma Çalıştayı”**, Tüm Emeklilerin Sendikası, DİSK/Dev Emekli-Sen ve Emekli Meclisleri Sendikası’nın ortak organizasyonu ile gerçekleştirildi. Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası Konferans Salonu’nda yapılan çalıştay, beş oturumda tamamlandı. Çalıştayda emeklilerin ortak sorunları, dayanışma, örgütlenme, ekonomik kriz ele alındı ve sonuç bildirgesi yayınlandı.

“Emeklilerin Ortak Sorunları ve Mücadele Deneyimleri” başlıklı birinci oturumda, **Tüm Emeklilerin Sendikası adına Zeynel Abidin Ergen**, **DİSK/Dev Emekli-Sen adına Cengiz Yavuz** ve **Emekli Meclisleri Sendikası adına Ali Ersin Gür** konuştu.

“Emeklilerin Mücadelesinde Dayanışma ve Toplumsal Destek” başlıklı ikinci oturumda, KESK, DİSK, TMMOB ve TTB temsilcileri ile siyasi parti ve demokratik kitle örgütlerinin temsilcileri söz aldı.

Çalıştaya katılan **Türkiye İşçi Partisi Emekli Büro** temsilcileri adına söz alan Ankara temsilcisi **Mahi Öznur Bilen**, emekli örgütlenmesinin önündeki en önemli sorunlardan birinin güven olduğunu söyledi. Bugün birçok sendikanın kendisini bağımsız olarak tanımladığını hatırlatan Bilen, buna karşın emeklilerin bu yapılarla yönelmediğini belirterek, **“Sorun sadece örgütlenme eksikliği değil, güven sorunudur.”** dedi.

Sendikal mücadele ile siyasal mücadele arasında yıllardır yapay bir ayırım oluşturulduğunu ifade eden Bilen, emeklilerin yaşadığı sorunların siyasal kararların sonucu olduğunu söyledi. Bu nedenle sendikal mücadelenin siyasetten bütünüyle bağımsız düşünülemeyeceğini belirten Bilen, emekten yana ortak bir mücadele hattının kurulması gerektiğini dile getirdi.

Emeklilerin yalnızca maaş artışı talebi etrafında değil; barınma, bakım, sosyal yaşam ve insanca yaşam hakkı temelinde örgütlenmesi gerektiğini söyleyen Bilen, güven veren, mücadele üreten ve emekliyi mücadelenin öznesi haline getiren bir çatı örgütlenmesi önerisinde bulundu. Emeklilerin haklarını güvence altına alacak bir yasa taslağının da ortak mücadele başlıkları arasında yer alması gerektiğini ifade etti.

Konuşmasının sonunda son dönemdeki işçi direnişlerine değinen Bilen, madencilerin mücadelesini örnek göstererek örgütlü mücadelenin kazanım sağladığını söyledi. Emeklilerin de haklarını koruyabilmesi için ortak mücadele

leyi büyütmesi gerektiğini belirten Bilen, emeklilerin yalnızca seçim dönemlerinde oy kullanan değil, yıl boyunca söz ve karar süreçlerine katılan örgütlü bir toplumsal güç haline gelmesinin önemine dikkat çekti.

Öğleden sonraki üçüncü oturumda **Prof. Dr. Aziz Çelik**, "Emeklilerin Örgütlenme Hakkı ve Ortak Mücadele İhtiyacı", **Prof. Dr. Serkan Önce** ise "Ekonomik Kriz, Yoksullaşma ve Emeklilerin Geleceği" başlıklı sunumlarını yaptı.

Dördüncü oturumda katılımcılar görüş ve önerilerini paylaştı. Beşinci oturumda ise önergeler ve komisyonunun hazırladığı metin değerlendirildi.

Sonuç bildirgesinde ortak mücadele vurgusu

Çalıştay sonunda kabul edilen sonuç bildirgesinde, emeklilerin ekonomik, sosyal ve demokratik hakları için ortak mücadele çağrısı öne çıktı. Bildirgede, emeklilerin yaşadığı sorunların yalnızca emeklilerin değil, bütün toplumun sorunu olduğu belirtilirken, emeklilik hakkının sosyal devlet anlayışı içinde yeniden güçlendirilmesi gerektiği vurgulandı. Emekli aylıklarının insanca yaşam koşullarını sağlayacak düzeye yükseltilmesi, sosyal güvenlik sistemine ayrılan kamu kaynaklarının artırılması, sağlık hizmetlerine erişimin kamusal ve eşitlikçi bir anlayışla yeniden düzenlenmesi ile örgütlenme özgürlüğü önündeki engellerin kaldırılması ortak talepler arasında sıralandı.

Bildirgede öne çıkan başlıklardan biri de "**Ortak Mücadele ve Örgütlenme**" oldu. Bu bölümde, "Emekli örgütleri arasında eşitlik temelinde iş birliğinin geliştirilmesi, ortak eylem ve kampanyaların örgütlenmesi, yerelerde ortak koordinasyonların oluşturulması, deneyim paylaşımının ve dayanışmanın güçlendirilmesi" gerektiği belirtildi. Sonuç bildirgesinde ayrıca, "emekli örgütleri arasında ortak mücadele ve dayanışmayı geliştirecek, yeni katılımlara açık, demokratik ve çoğulcu bir koordinasyon mekanizmasının oluşturulması" benimsendi.

"**Emek ve Demokrasi Güçleriyle Dayanışma**" başlığında ise emeklilerin mücadelesinin işçilerin, kamu emekçilerinin, kadınların, gençlerin, meslek örgütlerinin ve demokrasi güçlerinin mücadelesinden ayrı düşünülemeyeceği vurgulandı. Bildirge, emekten, demokrasiden, laiklikten, sosyal adaletten ve eşitlikten yana tüm toplumsal kesimlere ortak mücadeleyi büyütme çağrısıyla sona erdi.

BALIKESİR KÖRFEZİ'NDE BİR HAYALET DOLAŞIYOR

Komünist Manifesto'nun unutulmaz cümlesini çağrıştıran bir hafta sonu yaşandı Balıkesir Körfezi'nde. Türkiye İşçi Partisi'nin "**Bir Yol Var**" buluşmaları kapsamında Parti Sözcüsü ve İstanbul Milletvekili Sera Kadıgil, 18 Temmuz'da Akçay Cumhuriyet Meydanı'nda, 19 Temmuz saat 18.00'de Ayvalık Cumhuriyet Meydanı'nda, aynı gün saat 21.00'de ise Gömeç Sadettin Baycan Parkı'nda yurttaşlarla buluştu.

TİP Edremit, Ayvalık, Gömeç ilçe örgütleri ve Akçay birimiyle birlikte TİP'li emeklilerin katıldığı buluşmalarda emek, demokrasi, laiklik, eşitlik ve adalet talepleri öne çıktı. Yüzlerce yurttaşın katıldığı etkinliklerde "Bir Yol Var" sloganı eşliğinde örgütlü mücadeleyi büyütme çağrısı yapıldı. Buluşmalar, Körfez'de dayanışma ve ortak mücadele iradesinin görünür olduğu geniş katılımlı etkinlikler olarak dikkat çekti.

YAŞAMIMIZDAN BİR KADİR İNANIR GEÇTİ

HATİCE ÖZBAY

Kadir İnanır'ın ölüm haberi bana ulaştığında derin bir üzüntü duydum. Aynı yıllarda yaşamış biri olarak ailemizden birini kaybetmiş gibi hissettim. Bu duyguyu bir tek benim yaşamadığımı biliyorum. Bir süre sonra aklıma filmlerden sahneler üşüştü. O sahnelerin içinden önce İlyas çıktı, ardından Tatar Ramazan...

Hafızamı biraz zorladığımda filmlerin adlarını tek tek sayamadım. Karakterler peş peşeydi. İlyas'ın bakışı, Tatar Ramazan'ın öfkesi, Cemal'in doğallığı, Ali Silvan'ın yükü, Seyyid'in vicdanı... O, oynadığı insanlara inanıyordu, seyirci de ona.

Galiba bunun nedeni o karakterlerin bize anlattıklarında saklıydı.

İlyas'ı düşündüm. Aradan neredeyse yarım asır geçti. Bugün hâlâ "sevgi emektir" cümlesi konuşuluyorsa bunda onun da payı var. Kusurluydu, yanıldı, geç kaldı. Belki de bu yüzden gerçektir.

Sonra Cemal geldi aklıma. Fabrikayı düşündüm. Vardı, yayı, eve ekmek götürme telaşını... O filmde aşk kadar geçim derdi de vardı. Ali Silvan'ı hatırladım. Mahalleyi düşündüm. Dayanışmayı, yoksulluğun içinde ayakta kalmaya çalışan insanları...

Seyyid'i düşündüm. Töreyle vicdan arasına sıkışan hayatları... Sonra yeniden Tatar Ramazan'ı. Onu düşündüğümde yumruğu değil, haksızlığa razı olmayışını hatırlıyorum. Sanırım bazı oyuncuların en büyük başarısı da bu. Kendi adlarını, canlandırdıkları insanların içinde yaşatabilmek.

Aklıma düşenlerde en çok neyi hatırlıyordum da bu kadar sevmiştim, ya da toplumca bu kadar sevmiştik?

Her hâlini sevmişiz. Gençliğini de... Yaş aldıkça yüzüne yerleşen çizgileri de... Oynadığı karakterleri de... Hayata bakışını da... Belki de bu yüzden Kadir İnanır'dan yalnızca bir oyuncu olarak söz etmek eksik kalıyor.

Kadir İnanır yakışıklıydı. Karizmatikti. İyi bir oyuncuydu. Bunların hepsi doğru. Yine de bunlar, toplumun her kesiminde gördüğü karşılığı anlatmaya yetmiyor.

Yeşilçam değişirken Kadir İnanır da değişti. Romantik filmlerin aranan jönlere biri olarak başladığı sinema yolculuğu, zamanla başka bir yöne evrildi. Atıf Yılmaz, Şe-

rif Gören, Zeki Ökten, Yavuz Özkan, Ali Özgentürk gibi yönetmenlerle çalıştıkça anlattığı hikâyeler de değişti. Aşkın yanına emek geldi, yoksulluk geldi, töre geldi, adalet arayışı geldi. Bir Yudum Sevgi'de fabrikanın, evin, geçim derdinin içine girdi. Yılanların Öcü'nde köyün, toprağın, haksızlığın hikâyesini anlattı. Kadir İnanır, sinemanın yön değiştirdiği yıllarda o değişimin içinde kalmayı seçti.

Türk sineması yeni hikâyelere yönelirken, Orhan Kemal'in, Kemal Tahir'in, Fakir Baykurt'un, Necati Cumalı'nın eserleri de beyaz perdeye taşınyordu. Sinema, bu yazarların anlattığı insanlarla buluşuyordu.

Kadir İnanır'ın canlandırdığı karakterler de bu değişimin içindeydi. Hikâyeleri farklıydı; anlattıkları aynı ülkenin insanlarıydı. Sinema perdesinden çıkıp Kadir İnanır'ın hayatına baktığımızda, savunduğu değerlerin canlandırdığı karakterlerin dünyasından çok da farklı olmadığını görürüz.

İllüstrasyon: Hicabi DEMİRCİ / Karikatürçü

KADİR İNANIR İÇİN

HICO

1978'in 1 Mayıs fotoğraflarında Sinema Emekçileri kortejinde elinde bayrak taşıyan genç bir Kadir İnanır vardı. Aynı kortejde Tarık Akan da vardı, Kemal Sunal da... O gün sinema dünyasının tanınmış isimleri bir aradaydı ve film setinde değillerdi.

Kadir İnanır, sonraki yıllarda da çizgisini korudu. 1 Mayıs meydanlarında, işçilerin direnişlerinde, sendikaların etkinliklerinde, sanatçıların ortak açıklamalarında yer aldı. Barış, demokrasi ve ifade özgürlüğünü savundu. Çözüm Süreci'nde Akil İnsanlar Heyeti'nde görev aldı. "Barış savunuyorum" dedi. Destekleyenler de oldu, sert biçimde eleştirenler de. Savunduğu düşüncelerden geri adım atmadı. Hayatının son yılları sağlık sorunlarıyla geçti. Ölümünün ardından oluşan ortak hüznü ve cenazesinde farklı görüşlerden insanların bir araya gelmesi, geride bıraktığı ortak hafızanın en güçlü göstergelerinden biri oldu.

Aynı yılları yaşadık. Aynı filmleri izledik. Aynı karakterlerle büyüdük. Sonra o karakterleri canlandıran insanın da hayatta benzer bir yerde durduğunu gördük. Kadir İnanır bu ülkenin ortak hafızasında yaşamayı sürdürecektir.

EMEKLİLERİN HUKUKİ STATÜSÜ VE ÖRGÜTLENME SORUNLARI

CEMAL POLAT

16 milyon aşan sayıları ile Türkiye'deki emekliler, ekonomik ve sosyal yaşamın en önemli ve en kalabalık toplumsal kesimini oluşturmaktadır. Buna rağmen hukuk düzeni içerisinde bağımsız bir statüye sahip bir toplumsal kesim olarak yeterince tanınmamakta, örgütlenme haklarını kullanma noktasında önemli hukuki ve fiili engellerle karşılaşmaktadır.

Hükümetin yıllardır uyguladığı neoliberal politikalar nedeniyle emekli aylıklarının sefalet düzeyinde olması, gelir dağılımındaki bozulma, emeklileri yalnızca ekonomik açıdan değil, sosyal ve siyasal açıdan da daha görünür bir toplumsal aktör hâline getirmiştir. Ancak bu görünürlük, güçlü ve etkili bir örgütlenmeye dönüşmemiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 60. maddesine göre; "Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar." Bu düzenleme uyarınca emeklilik bir lütuf değil, anayasal güvence altına alınmış bir sosyal haktır. Emekliler, sosyal devlet ilkesinin koruması altında bulunan bir toplumsal kesimdir. Ancak bu Anayasal güvenceye rağmen çok güç koşullar altında yaşamakta, haklarını arama noktasında engeller ile karşılaşmaktadırlar. Sosyal devlet ilkesi kâğıt üstünde kalan bir düzenleme hâline gelmiş bulunmaktadır.

Türk hukukunda emekliler için özel bir statü kanunu bulunmamaktadır. Emeklilerin hak ve yükümlülükleri çeşitli kanunlar içinde dağınık olarak düzenlenmiştir. Bunun sonucu olarak emekliler, ortak menfaatlerini koruyacak özel bir hukuki rejimden yoksundur.

Ortak menfaatlerini koruyacak özel bir hukuki rejimden yoksun oldukları gibi örgütlenmelerinin önünde de birçok yasal ve fiili engel vardır.

Emeklilerin; örgütlenme biçimlerini, kamusal karar alma süreçlerine katılımlarını, sosyal haklarının korunmasını düzenleyen özel bir kanuna ihtiyacı vardır.

Mevcut mevzuat, emeklilere kurdukları sendikalar ile toplu pazarlık yapma imkânı tanımamaktadır. Bu durum, emeklilerin ekonomik ve sosyal taleplerini etkili bir biçimde dile getirmelerini güçleştirmektedir.

6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu, işçi ve işveren sendikalarını esas almakta, emeklileri bağımsız bir sendikal özne olarak kabul etmemektedir.

Bu nedenle emekliler toplu pazarlık hakkından, grev hakkından, sosyal diyalog mekanizmalarından fiilen dışlanmaktadır. Hükümet emekli örgütlenmelerini muhatap

dahi almamaktadır. Bu durum, milyonlarca emeklinin ekonomik ve sosyal politikaların belirlenmesi sürecine katılımını engellemektedir.

Türkiye'de emekliler anayasal sosyal güvenlik hakkına sahip olmakla birlikte, kolektif haklarını kullanabilecek etkili bir hukuki mekanizmadan yoksundur. Emekli-Sen'in kapatılması süreci, mevcut hukuk sisteminin emeklilerin örgütlenme hakkını büyük ölçüde dernek statüsü ile sınırlandırdığını göstermektedir.

Buna karşılık gerek Anayasa Mahkemesinin örgütlenme özgürlüğüne ilişkin yaklaşımı gerekse Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin dinamik yorum yöntemi, emeklilerin ortak ekonomik ve sosyal çıkarlarını koruyacak daha güçlü örgütlenme modellerinin hukuk düzeni içerisinde tanınmasına elverişli bir anayasal ve uluslararası hukuki zemin sunmaktadır.

Bu nedenle, emeklilerin örgütlenme hakkının yalnızca mevcut mevzuatın lafzı üzerinden değil, Anayasa'nın demokratik toplum, sosyal devlet ve insan haklarına saygı ilkeleri ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Toplantı ve dernek kurma özgürlüğünün düzenleyen 11. maddesi birlikte değerlendirilerek yeniden ele alınması gerekmektedir.

Türkiye'de emekliler, sayısal büyüklüklerine rağmen hukuki ve siyasal açıdan yeterince temsil edilememektedir. Bu çerçevede aşağıdaki adımların atılması önem taşımaktadır.

- Emeklilerin örgütlenme hakkını güçlendirecek özel yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
- Emeklilerin sosyal diyalog mekanizmalarında temsil edilmesi sağlanmalıdır.
- Emekli örgütlerinin karar alma süreçlerine katılımı artırılmalıdır.
- Emekli sendikacılığına ilişkin yasal tartışmalar yeniden gündeme alınmalıdır.
- Sosyal devlet ilkesinin gereği olarak emeklilerin kolektif hakları anayasal güvence altına alınmalıdır.

Emeklilik yalnızca çalışma yaşamının sona ermesi değil, insan onuruna uygun bir yaşam sürdürme hakkının devamıdır. Bu hakkın korunabilmesi ise emeklilerin örgütlü bir toplumsal güç hâline gelebilmelerine bağlıdır.

Türkiye'de emeklilerin örgütlenmesinin önündeki hukuki ve fiili engellerin kaldırılması, yalnızca emeklilerin değil, demokratik toplum düzeninin güçlendirilmesi bakımından da bir zorunluluktur. Örgütlenme özgürlüğünün etkin biçimde kullanılabilirdiği bir sistem, sosyal devlet ilkesinin ve katılımcı demokrasinin vazgeçilmez unsurlarından biridir.

MEZARDA EMEKLİLİK Mİ, MEZARDA DIŞ TEDAVİSİ Mİ?

FERHUNDE KÖSTENCELİ

Diş Hekimi

Emeklilik kelime anlamıyla, yurttaşların yaşamını idame ettirmek için çeşitli alanlarda yıllarca çalışıp didinmiş, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) denilen devlet yapısına yıllarca prim ödemiş, çalışamaz, üretemez, sistemin işine yaramaz hâle gelince en azından yaşamını idame ettirebilmek için sisteme bunca yıl sunduğu emeğinin karşılığını alabileceğini düşündüğü, insanca yaşayabileceği bir ekonomik durumdur değil midir aslında?

Peki, sizce durum gerçekten böyle midir?

Ne yazık ki Türkiye Cumhuriyeti'nde (T.C.) durum maalesef pek de öyle değil!

Hepimizin bildiği üzere emekliler açlık sınırında, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre şekillenen maaşlara mahkûm edilmiş durumdadır.

Aa, pardon, milletvekillerimiz hariç tabi.

Hâl böyleyken T.C.'de ağız-diş sağlığı uygulamalarına ilişkin duruma bir göz atalım isterseniz.

Öncelikle Merkezi Hekim Randevu Sistemi'nden (MHRS) garabetinden bahsedelim.

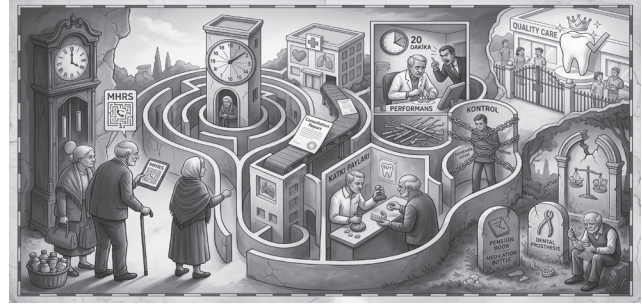
Eğer dişle ilgili bir probleminiz var ve bu hizmeti özel hastane/muayenehanelerde karşılayabilecek gücünüz yoksa (ki SGK, diş sağlığı konusunda devlet hastaneleri dışında herhangi bir yerde katkı sunmuyor) ya 182 ya da www.mhrs.gov.tr üzerinden randevu alarak gitmek zorundasınız. En erken 18 gün sonrasına verilen randevulara erişim sağlayabilirseniz şanslısınız.

Kamudan hizmet almaya çalışan emekli popülasyonunun yaşı göz önüne alındığında internet ve dijital alanı kullanma becerisi kısıtlı ve dezavantajlı konumda olduğu aşikârken diyelim kendi ya da tanıdıkları aracılığıyla randevuyu alabildi: Asıl yolculuk bundan sonra başlıyor.

65 yaş üstü ya da engellilere öncelik tanınmasına rağmen; hastanın ağız içi muayene- teşhis sonrası yapılması gereken işlemleri için diğer tüm hastalar gibi cerrahi, endodonti (kanal tedavisi), periodontoloji (dişeti hastalıkları), restoratif diş hekimliği gibi uzmanlık alanlarına yönlendirilmesi gerekiyor.

Hastanın ağız içi hazırlığı tamamen sağlanmadan protetik (protez) tedavisi yapılamayacağı için devreye hastanın yaşı itibarıyla anamnezi alınması, kronik hastalıklarının sorgulanması giriyor tabii ki. Çoğunun kalp -şeker- tansiyon gibi raporlu durumu olduğundan, diş tedavi öncesi "konsültasyon raporu" isteniyor.

Haydi buyurun bakalım! Hastamız bir daha MHRS'den dahiliye, kardiyo, nöroloji, artık anamnezi bulgularına göre hangi alandan randevu alabilecekse oradan bir onam formu getirmesi isteniyor. Siz düşünün artık. Aslında devreye

Aile Hekimliği'nin girmesi gerekiyor ama ne yazık ki bu aşamada pek böyle bir şey üstlenmiyor.

Diyelim ki, haydi hepsini halletti. Tekrar MHRS randevu alması gerekiyor ve her şeye baştan başlıyor. Eğer ağız tamamen dişsiz ise şanslı oluyor. Protez uzmanına hemen gönderilebiliyor. Ama ağızda dişleri varsa proteze hazırlık için tüm aşamaları halletmiş olması gerekiyor.

Devletin "uzmanlık" diye belirttiği alanlarda -uzman ya da Dr. Dt. olmayan çoğu hekim istediği ve ihtiyaç dahilinde çalıştırdığı için- 20 dakikada bir hasta bakmaya zorlanan ve performans baskısıyla mobbinge uğrayan hekimlerin sağladığı hizmetin kalitesi ayrı bir soru işaret.

Tedavi hizmetleri kısmı bunca zorken protez aşaması kısmında hastamızın önüne bu sefer Sağlıkta Uygulama Tebliği (SUT) açısından ödemesi gereken katkı payları çıkıyor. Herkesin eşit ve parasız sağlığa ulaşması gerekirken, yıllarca devlete prim ödemiş emekli vatandaşımız bu seferde protezini yaptırabilmek için bu katkı payını ödemek zorunda bırakılıyor.

Devletin yarattığı piyasa koşullarında özel sağlık kuruluşuna gitse ödemesi gerekenin çok altında dahi olsa bu katkı payı çoğu vatandaş tarafından geliri oranında zorlayıcı olabiliyor.

Bir de tedavi sonrası kontrol sürecinde tekrar MHRS işkenesi cabası. Dolgu sonrası 6 ay, protez sonrası 4 yıl aynı doktor ve aynı hastaneden randevu alması gerekiyor çünkü sistem performans üzerinden bir başka diş hekimine sıfır puan verdiği için diğer hekimler işe müdahale edemiyor, etmiyor ne yazık ki! Diyelim o doktor ayrıldı ya da izinli vs. beklemesi veya hastane kuruluna girmesi gibi bürokratik açıdan yine eziyetli süreç kendisini bekliyor.

Gelelim sunulan hizmetin kalitesine: **İhale süreçlerinde en düşük maliyetin esas alınması ve denetim mekanizmalarının yeterince etkin işlememesi nedeniyle;** hastanın ağızına yapılan işlemler de yukarıda anlattığım nedenlerle (hastaya ayrılan sürenin azlığı, uzmanlık alanlarında gerçek uzmanların görev yapmaması, hekimlere ve sağlık çalışanlarına uygulanan performans baskısı ve mobbing vb.) etkileniyor.

Sonuçta, birçok hastamız gibi emekli hastalarımız da niteklili ağız ve diş sağlığı hizmetine ulaşamıyor.

ELLİ YAŞ VE ÜSTÜNDEKİ KİŞİLERDE GÖZ SORUNLARI

OP. DR. FİGEN KÜÇÜKSEZER

Göz Hastalıkları Uzmanı

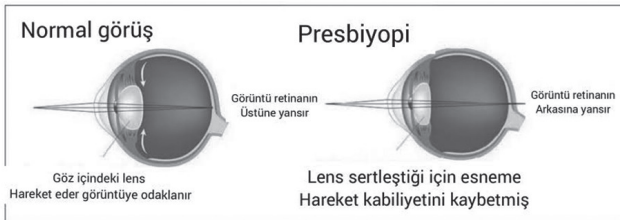
Yaşımız ilerledikçe bedenimizin diğer organları gibi gözlerimiz de değişir. 45-50 yaştan itibaren okuma kalitemizin bozulması yaşı getirdiği doğal bir değişiklik iken, kalıcı görme kaybına yol açabilecek bazı hastalıklar da daha sık görülebilir. 50 yaş ve üstündeki kişilerin göz sağlığını korumak için her yıl düzenli muayene olması bu nedenle önemlidir.

Sevgili okurların "Merkezi Hekim Randevu Sisteminden (MHRS) randevu almanın zor, özel hastanelerin muayene bedellerini de emekli maaşıyla ödeyebilmenin imkânsız olduğu koşullarda bunu nasıl yapacağımızı da söyler misiniz?" dediğini duyar gibiyim. Rutin muayeneler için, eğitim araştırma hastaneleri gibi hasta yoğunluğu çok fazla olan kurumlar dışındaki devlet hastaneleri, Göz Hastalıkları bölümleri olan dispanserlerden randevu almak daha kolay olabilir. Bazı belediyelerin ücretsiz polikliniklerinden de yararlanılabilir. Ayrıca bazı vakıflara ve kamu yararına çalışan derneklere ait poliklinikler de uygun ücretli muayene hizmeti sağlamaktadır.

50 yaş sonrasında hakkında bilgi sahibi olmanız gereken en önemli göz sorunları şunlardır:

1. Uzak Görme Bozukluğu ve Presbiyopi (yaşa bağlı yakını görme güçlüğü)

Yaşımız 40'ı geçtikten sonra gözümüzün içindeki doğal mercekle esnekliğini kaybetmeye başlar; kitap okumak, telefona bakmak veya dikiş dikmek zorlaşır. Kişi yazıları net görebilmek için nesneleri gözünden uzaklaştırma ihtiyacı duymaya başlar. Bu durum presbiyopi olarak adlandırılır ve bir yakın gözlüğüyle düzeltilebilir.

Eğer kişide zaten gençlikten gelen bir uzak görme bozukluğu (miyop, hipermetrop astigmat gibi) varsa, 45-50 yaşından sonra iki farklı sorun birleşir. Bu durumda uzak ve yakını bir arada gösteren çok odaklı (progresif) gözlüklere ihtiyaç duyulur.

2. Kuru Göz Sendromu

Yaş ilerledikçe gözyaşı üretimi azalır ve kalitesi bozulur. Özellikle 50 yaş üstü kadınlarda, menopoz dönemindeki hormon değişimleri nedeniyle kuru göz sorunu daha sık yaşanır. Gözlerde yanma, batma, yabancı bir cisim varmış hissi ve kızarıklık gibi şikayetlerle kendini gösterir. Su içmeyi artırma, ekran başında geçirdiğimiz süreyi azaltma belirtileri hafifletse de bazen uzman hekim kontrolünde suni gözyaşı damlaları kullanılması gerekebilir.

3. Glokom (Göz Tansiyonu)

Halk arasında göz tansiyonu olarak bilinen glokom, en sinsi göz hastalıklarından biridir. Genellikle hiçbir ağrı veya erken belirti vermeden ilerler. Görme sinirinin yavaş ama ilerleyici hasarı olarak tanımlanabilecek bu hastalıkta kişi görme kaybını fark ettiğinde ne yazık ki bu kayıp kalıcı hâle gelmiştir. 50 yaşından sonra daha sık görülür ve ancak muayenede göz tansiyonunun yüksek çıkması ya da doktorunuzun görme sinirindeki değişiklikleri saplamasıyla fark edilir. Tedaviyle kontrol altına alınabilir.

4. Vitreus Kesafetleri (Göz Önünde Uçuşan Cisimcikler)

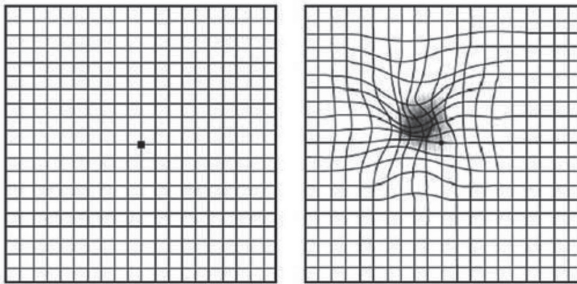
Gözümüzün içini dolduran yumurta akı kıvamındaki jölemsi sıvıya vitreus denir. Yaşlandıkça bu sıvı yer yer büzülür, sıvılaşır ve içinde küçük tortular oluşur. Kişi gökyüzüne veya beyaz bir duvara baktığında gözünün önünde sinekler, iplikcikler veya saç kılları dolaşıyormuş gibi hissedebilir. Bu uçuşmalar genellikle zararsızdır; ancak ani ışık çakması ya da parlamaları veya siyah bir perde inmesi gibi bir durum eklenirse, bu bir retina yırtılmasının habercisi olabilir ve acil muayene gerektirir. Çoğunlukla erken müdahaleyle büyük bir ameliyat önlenir.

5. Sistemik Hastalıklara Bağlı Retina (ağ tabaka) Sorunları

50 yaşından sonra şeker hastalığı (diyabet) ve yüksek tansiyon (hipertansiyon) gibi kronik hastalıklar daha sık görülür. Bu sistemik rahatsızlıklar, gözün arkasındaki gören tabaka olan retinadaki (ağ tabaka) kılcal damarlara zarar verebilir. Damarlarda tıkanma, kanama ya da sıvı sızıntıları meydana gelebilir. Bu sorunlar erken fark edilip kontrol altına alınmazsa ciddi görme kayıplarına yol açabilir.

6. Yaş Bağlı Sarı Nokta Hastalığı

Sarı nokta, gözün arkasında retinanın merkezinde, okuma görmesini sağlayan keskin görmenin ve renk görmesinin olduğu küçük bir alandır. 50 yaş ve üzerindeki bireylerde bu bölgede değişiklikler meydana gelmeye başlayabilir. Hastalık ilerlediğinde düz çizgiler eğri bükür görülmeye, renkler solmaya başlar, zamanla baktığımız objelerin tam ortasında karanlık bir leke oluşabilir. Kuru ve yaş olmak üzere iki tipi vardır. Özellikle yaş tipinde erken teşhis ve göz içi iğne tedavileri sayesinde görme kaybı yavaşlatılabilir.

Unutmayın, 50 yaşından sonra net görmek sadece doğru gözlüğü takmaktan ibaret değildir.

- Son zamanlarda görüşünüzde ani bir değişiklik (perde lenme, çizgileri eğri görme) olduysa en kısa zamanda,
- Ailenizde glom veya sarı nokta hastalığı geçmişi varsa,
- Şeker hastalığı ya da tansiyon için ilaç kullanıyorsanız, hiçbir şikâyetiniz olmasa bile yılda bir kez kapsamlı göz muayenesi yaptırmanız önemlidir.

Sağlıkla kalın.

AHMET TELLİ'NİN ARDINDAN

BURHAN KARACAN

Ahmet abinin o kendine has hem hüzünlü hem de başı dik, sesine dağları ve çocuk gülüşlerini sığdırdığı şiirsel mirasına selam durarak.

Gidersen Yıkılır Bu Kent

Birer birer terk ediyor bizi dağların rüzgârı

Yüreği şiir yüreği yiğit adamlar

Sustu işte o çocuksu ve kavgacı sesin yankısı

Şimdi hangi mısra teselli eder bu yetim şiirleri

Sen ki

Hüzün isyandadır derdin her zaman

Gülüşün bir bayrak gibiydi ömrünün
burçlarında

Şimdi hangi nehir temizler bu simsiyah kederi

Hangi sokak saklar adımlarındaki o eski
sevdaları

Gidersen yıkılır bu kent kuşlar da gider
demiştin ya

İşte öyle bir sessizlik çöktü şehrin üstüne

Kuşlar sustu yoldaş

Şiirler yetim kaldı abi

Soldu koklamaya kıyamadığın o bembeyaz
güller

Dövüşenlerin kaybedenlerin ve hiç teslim
olmayanların şairi

Bize bıraktığın o dirençli mahcubiyet kaldı
geriye

Ölüm dediğin nedir ki senin gibi bir nehir için

Sen aktın bir kere yüreğimize

Elbet yatağını bulur şiirler

Güle güle ey yüreğimizin şiir mültecisi

Sözün kavgan ve şiirin

Öptüğün o yaralı çocukların yüreğinde
yaşayacak

Kapı

2018, Türkiye, dram
Yönetmen: **Nihat Durak**

Başroller: **Kadir İnanır, Vahide Perçin**

Film, Mardinli Süryani bir çift olan Yakup ve Şemsa'nın hikâyesini anlatır. Memleketlerinde yaşadıkları siyasi ve kültürel şiddet nedeniyle göç etmek zorunda kalmış çift Almanya'da yeni bir yaşam kurmuştur. Hayatlarının bu rükuz huzuru Mardin Emniyetinden gelen bir telefonla alt üst olur, yıllar önce ortadan kaybolan oğulları Mikhael'e ait olabileceği tahmin edilen kemiklerin kimlik tespiti için DNA testi gerekmektedir. Bir ömür sonra eski evlerine döndüklerinde, Yakup oğlu Mikhael ile yaptıkları, üzerinde ince işçilikli figürler bulunan manevi değeri çok yüksek bir kapının çalındığını görür. Bölgede boş kalan evlerden kapı, pencere ve işçilikli taşları çalıp satan bir şebeke vardır; baba kapının peşine düşerek Kayseri'den İstanbul'a uzanan bir arayışa girer. Kayıp bir evlâdın acısıyla köklere ve geçmişe duyulan bağlılığı iç içe işleyen, oldukça duygusal ve dramatik bir yapım.

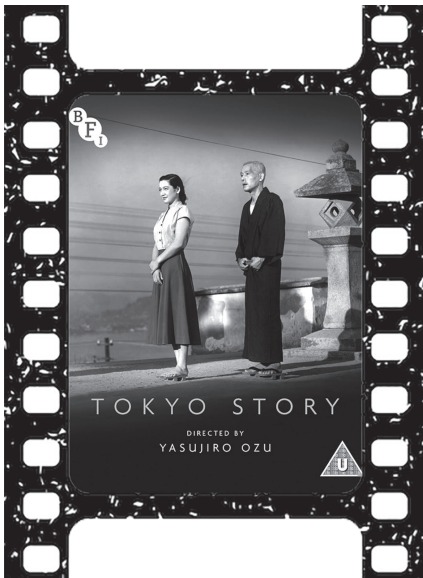
Song for Marion

(Uluslararası pazarda "Unfinished Song" adıyla da bilinir.)

(Yarım Kalan Şarkı) 2012, İngiltere, dram
Yönetmen: **Paul Andrew Williams**

Başroller: **Vanessa Redgrave, Terence Stamp**

Film, yaşlı bir çiftin hikâyesini anlatır: Marion, kanser tedavisi görürken katıldığı yerel bir emekliler korosunda şarkı söylemekten büyük mutluluk duyar. Kocasını Arthur ise huysuz, içine kapanık biridir ve karısının bu tutkusunu bir türlü anlayamaz. Marion'ın hastalığı ilerledikçe ve olaylar gelişirken Arthur hem yaşla baş etmeyi hem de karısının sevdiği koroya katılarak ona duyduğu sevgiyi ifade etmeyi öğrenir. Yaşlılık, kayıp, evlilik ve müziğin iyileştirici gücü üzerine duygusal, gözyaşı döktüren, özellikle Terence Stamp'in performansının övgü topladığı bir film.

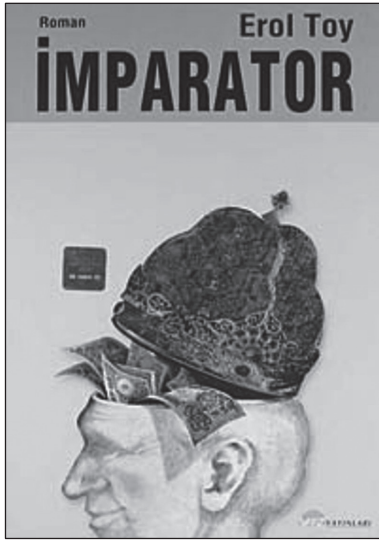
Tokyo Story

(Japonca adı "Tōkyō monogatari")

(Tokyo Hikâyesi) 1953 Japonya, dram
Yönetmen: **Yasujiro Ozu**

Başrol: **Setsuko Hara**

Film, yaşlı bir çiftin –Shukichi ve Tomi– küçük bir taşra kasabasından Tokyo'ya, yetişkin çocuklarını ziyarete gitmesini konu alır. Ancak çocukları (bir doktor, bir kuaför) günlük hayatlarının telaşı içinde ebeveynlerine yeterince zaman ayıramaz, onları neredeyse bir yük gibi görürler. Ailenin en sıcak ilgiyi gösteren tek üyesi, savaşta ölen oğullarının dul eşi Noriko'dur. Ozu, karakteristik sakin kamera açıları ve yavaş, sabırlı anlatımıyla modernleşen Japonya'da aile bağlarının nasıl gevşediğini, kuşaklar arası kopukluğu ve yaşlılığın yalnızlığını derinden işler. Görkemli olay örgüsünden çok, gündelik anların içindeki hüznü gerçeklerle etkileyen bir film. Sinema eleştirmenleri tarafından genellikle "tüm zamanların en iyi filmleri" listelerinde üst sıralarda gösterilir.

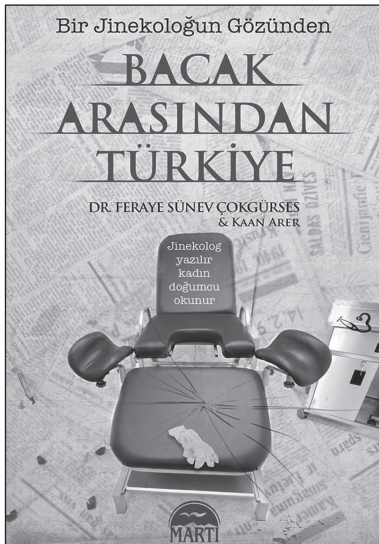
İmparator – Erol Toy

Sermaye kendisini “çalışkanlık” ve “başarı” masallarıyla aklamaya çalışır. Erol Toy’un İmparator romanı ise bu maskeyi indirir. Büyük servetlerin alın teriyle değil, emek sömürüsüyle, devlet olanaklarının sermayeye aktarılmasıyla ve siyasal iktidarla kurulan çıkar ortaklığıyla büyüdüğünü gözler önüne serer.

Romanın “imparatoru”, yalnızca bir patron değildir; kapitalist düzenin kendisidir. Patron değişir, holding değişir, hükümet değişir; değişmeyen tek gerçek, emeğin ürettiği değere sermayenin el koymasındır. İşçi yoksullaşırken patronun büyümesi tesadüf değil, sistemin işleyişidir.

Bugün milyonlarca emekli açlık sınırının altında yaşam mücadelesi veriyorsa, bunun nedeni bireysel başarısızlık değil, yıllardır emekçiden çalınan zenginliğin sermaye sınıfına aktarılmasıdır. İmparator, bu gerçeği edebiyatın diliyle anlatırken, okuru kapitalizmin “doğal düzen” olduğu yalanını sorgulamaya çağırır.

Bugün sahaf raflarında sessizce bekleyen bu roman, günümüzün birçok “ekonomi” kitabından daha cesur, daha dürüst ve daha öğreticidir. Çünkü Erol Toy, sermayeyi övmeyi; onu teşhir eder. Emekçilerin ve emeklilerin mutlaka yeniden okuması gereken bir toplumcu gerçekçi klasiktir.

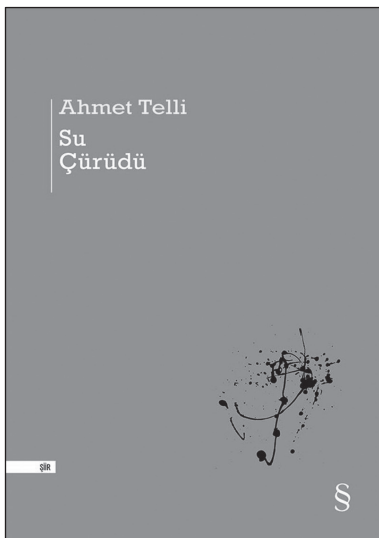
Bacak Arasından Türkiye – Dr. Feraye Sünev Çokgürses

Bu kitap, kadın bedenine değil; onu kuşatan sömürü düzenine bakıyor. Muayene odasına gelen her kadın, aslında yoksulluğun, cehaletin ve erkek egemen sistemin açtığı yaraları taşıyor.

Kitap, bir sağlık kitabından çok sınıfsal bir tanıklıktır. Çünkü en ağır hastalık, yoksulluktur. En büyük şiddet ise kadını hem emeğinden hem bedeninden mahrum bırakan düzendir.

Kapitalizm kadını bir yandan ucuz işgücü, diğer yandan tüketim nesnesi yapıyor; siyaset ise bunu “aile” ve “ahlak” söylemleriyle örtmeye çalışıyor. Olan yine emekçi kadına oluyor.

Bacak Arasından Türkiye, kadınların yaşadıklarını bireysel dram olmaktan çıkartıp toplumsal bir yara olarak görmemizi sağlıyor. Gerçek değişim, hastanelerde değil; sömürüyü üreten düzende yapılacak köklü dönüşümle mümkündür.

Su Çürüdü – Ahmet Telli

.../ Derler ki, son büyük serüvenci yaralıdır hâlâ /...

Ahmet Telli’nin şiiri, yalnızca bireyin yalnızlığını değil, bir ülkenin kararan vicdanını da anlatır. Su Çürüdü, 12 Eylül’ün karanlığında umudu, direnci ve yenilgiyi aynı dizelerde buluşturan güçlü bir şiir kitabıdır.

Bu kitap, yalnızca şiir değil, baskıya karşı bellektir. Telli, acıyı estetik bir süsle dönüştürmez. Şiiri, ezilenlerin sesi ve direnenlerin hafızası yapar.

Bugün değişen yalnızca yıllardır; sömürü, baskı ve adaletsizlik hâlâ yerinde duruyor. Bu yüzden Su Çürüdü eskimez. Çünkü suyun çürüdüğü yerde önce insan, sonra toplum çürür.

Kitap, umutsuzluğu değil, direnmeyi çoğaltan şiirlerden oluşuyor. Ahmet Telli, şiirin yalnızca güzel söz değil, aynı zamanda vicdan ve mücadele olduğunu bir kez daha hatırlatıyor.

12. SAYFA
10 LIRA
YIL: 31, SAYI: 11807
KURUCUSU: ALI NAĞI KARACAN

Milliyet
Halk Gazetesi

UGUR DERSANESİ
LİNGUA FRANCA
İNGİLİZCE
FRENKÇASI
LİNGUA FRANCA
İNGİLİZCE
FRENKÇASI

Parlamento ve hükümet feshedildi,
bütün yurtta sıkıyönetim ilan edildi

SİLAHLI KUVVETLER YÖNETİME EL KOYDU

GENELKURMAY BAŞKANI EVREN'İN BAŞKANLIĞINDA
MILLİ GÜVENLİK KONSEYİ'NİN 1 NUMARALI BİLDİRİSİ:

Türk milletini Büyük Atatürk'ün blue enis-

Genelkurmay Başkanı Evren'in başkanlığında
Milli Güvenlik Konseyi kuruldu...

Darbe sonrasında 650.000 kişi gözaltına alındı, 1 milyon 683 bin kişi fişlendi, açılan 210 bin davada 230 bin kişi yargılandı, 7 bin kişi için idam cezası istendi ve 517 kişiye idam cezası verildi. Haklarında idam cezası verilenlerden 48'i askerî idare döneminde, 2'si sivil idare döneminde olmak üzere 50 mahkûm asıldı. 71 bin kişi TCK'nın 141, 142 ve 163. maddelerinden yargılandı, 98 bin 404 kişi "örgüt üyesi olmak" suçundan yargılandı. 388 bin kişiye pasaport verilmedi. 30 bin kişi "sakıncalı" olduğu için işten atıldı. 14 bin kişi yurttaşlıktan çıkarıldı. 30 bin kişi "siyasi mülteci" olarak yurt dışına gitti. 300 kişi kuşkuyla bir şekilde öldü. 171 kişinin "işkenceden öldüğü" belgelendi. Cezaevlerinde toplam 299 kişi öldü. 937 film "sakıncalı" bulunduğu için yasaklandı. 23 bin 677 derneğin faaliyeti durduruldu. 3 bin 854 öğretmen, üniversitede görevli 120 öğretim üyesi ve 47 hâkimin işine son verildi. 13 büyük gazete için 303 dava açıldı. 400 gazeteci için toplam 4 bin yıl hapis cezası istendi. Gazetecilere 3 bin 315 yıl 6 ay hapis cezası verildi. 31 gazeteci cezaevine girdi. Gazetecilerden toplam 12.848.000.000 lira tazminat istendi. Gazeteler 300 gün yayın yapamadı. 39 ton gazete ve dergi imha edildi. 300 gazeteci saldırıya uğradı. 3 gazeteci silahla öldürüldü.

**EMEKLİ
POSTASI**